Omfamna naturen

Ett Besökscentrum för Östra vätterbranterna Biosfärområde

Kristina Ladåker

Omfamna naturen

Ett Besökscentrum för Östra vätterbranterna Biosfärområde

Kristina Ladåker
Examensarbete/Höst 2013/ Chalmers/Arkitektur

Examinator: Morten Lund
Handledare: Daniel Norell

CHALMERS

Abstract

This thesis is about designing a new proposal for a Visitor center in the Biosphere reserve East Vättern Scarp Landscape. The area was nominated as a biosphere reserve in the autumn 2012, and because of that there is now a need for a building that can work as a gathering point in the area. This is the aim for this thesis and has its starting points in dialogue with developers, and other interested parties, and is based on their thoughts and suggestions.

The site for the Visitor center is given and the building shall enable networking between organizations and locals as well as function just for socializing. The building shall also work as a symbol for the area itself and point out differences in the landscape to attract and inspire more people to explore the nature in the region. It is also important that the building supports projects and environmental education. Therefore there are working places both for the people that work in the building permanently but also working places available for more temporary projects. The visitors that come to the building shall not only be able to see an exhibition about the nature in the area but also be able to see the work that is in progress in the Biosphere area. The exhibition shall be integrated with the surrounding area and partly be placed out in the landscape to have a more direct connection to the nature.

Keywords: Visitor center, Biosphere reserve, Exhibition, Gathering point, Gränna

Introduktion

Östra Vätterbranterna blev utnämnt till ett Biosfärområde under hösten 2012. Efter den utnämningen finns det ett behov och en efterfrågan efter en byggnad som kan fungera som en mötesplats och en nod i området. Det finns många visioner för denna byggnad, och mitt examensarbete utgår från tankar och idéer som utbyttes på ett möte i juni 2013 med den projektgrupp som arbetar med besökscentrumet. En tydlig vision som framgick var att byggnaden skulle skilja sig ifrån ett traditionellt naturum. Visionen är att detta besökscentrum ska vara en aktiv byggnad där huvudsyftet inte enbart ska ligga på att visa vikten av att bevara området utan det ska vara lika viktigt att det framgår hur man vill utveckla området. Därmed är det viktigt att verksamheten stödjer olika typer av projekt inom miljömässigt och socialt hållbar utveckling. En besökare till denna byggnad ska kunna se vad som är på gång i området och kunna se vilka projekt som pågår just nu. En annan tydlig vision som fanns var att byggnaden skulle ha ett tydligt utmärkande koncept som sätter området på kartan. Byggnaden i sig ska bli en symbol som ska locka nya människor och en ny typ av turistgrupp till området. Besökcentret ska också inspirera besökarna till att vilja fortsätta ut i Biosfärområdet för att utforska och upptäcka mer i området. Jag funderade tidigt över om besökscentrumet kunde vara mer än en byggnad. En sak som kändes viktigt var att byggnaden skulle bli en del av ett större sammanhang. Kan man anlägga besökcentret på sådant sätt att man redan vid besöket till byggnaden får utforska och ta del av Biosfärområdet? Jag ville också sudda ut den tydliga gränsen som finns mellan byggnad och omgivningen och låta dem pratar med varandra. Kan t.ex. vissa funktioner som verksamheten innefattar flyttas ut i naturen samtidigt som naturen får flytta in i byggnaden? Detta är funderingar som jag har fortsatt att arbetat med och undersöka i detta projekt.

Platsen

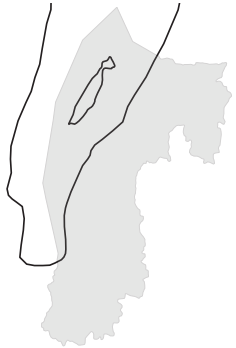

Östra Vätterbranterna

Biosfärområdet Östra Vätterbranterna ligger vid sjön Vättern i den södra och mellersta delen av Sverige. Östra Vätterbranterna är ett utav fem Biosfärområden i landet och innefattar idag 30 stycken naturreservat, 23 stycken biotopskyddsområden och 23 stycken naturvårdsavtal. Vätterns uppstod när en del av berggrunden sjönk ner i förhållande till omgivande marknivå och bildade då en så kalla gravsänka. I samband med detta bildades då också förkastningsbranten längs gravsänkans östra sida. Längs med Vättern bildades även planare områden nere vid vattnet och sjöstranden som kallas för raster. Den väldigt varierad topografin i området skapar många olika klimatzoner som med människans odlande skapar många olika naturtyper. Östra Vätterbranterna omfattar ett område som sträcker sig från Tenhultasjön i söder till Omberg i norr. Här finns både djupa sjöar, betesmarker och skogsbeklädda bergsbranter som skapar kontraster och variation i området. Ledorden för ett biosfärområde är bevara, utveckla och stödja. Med detta menas mer specifikt att man vill bevara landskap, djurarter och växtarter, utveckla området på ett hållbart sätt samt stödja undervisning och forskning inom miljömässigt och socialt hållbar utveckling. Det är ett helhetstänk med ett speciellt fokus på samspelet mellan människan och miljön. På samma sätt som människan är beroende av naturen och ekosystemet så är människan viktig för att som uppgift bevara naturens kulturvärden. Entreprenörskap, företagsutveckling och marknadsföring av lokala produkter går hand i hand med att utveckla besöksplatser och samtidigt bevara natur-och kulturlandskap. Ett Biosfärområde är en plats där olika metoder för hållbar utveckling kan testas i praktiken. Inriktningen är att hitta nya idéer, förverkliga nytänkande och samtidigt ta hänsyn till landskapet och dess historia.

1. Östra Vätterbranterna

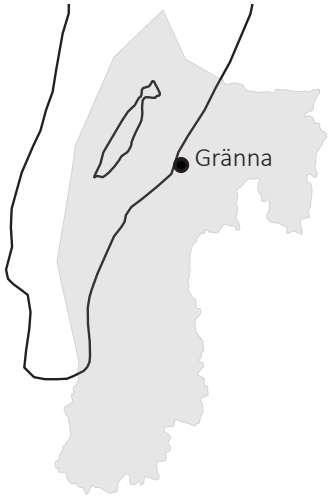

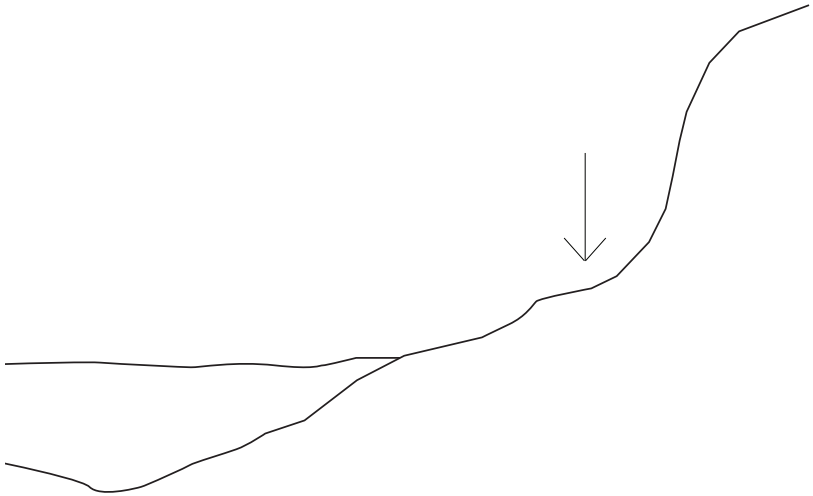

Skiss diagram: Gränna stad är placerat nedanför förkastningsbranten med vättern framför fötterna.

Gränna

Tomten för besökscentret ligger i den lilla staden Gränna som redan är ett populärt resmål i området och som också har en lång tradition inom turism. Gränna ligger på den östra strandsidan av Vättern på brantens sluttning med utsikt över Vättern och Visingsö. Det som lockar turisterna till Gränna idag är framförallt stadens historia men även tillverkningen av den omtalade polkagrisen som har sitt ursprung här. Gränna är en gammal feodalstad som grundades av Per Brahe d.y. 1652. Men då kallades staden för Brahe- Grenna. Hela Gränna ligger mer eller mindre i en sluttning vilket gör att det är vacker utsikt på många platser i staden och även från tomten för besökscentret. Tomten för besökscentrat kallas för Prästängen och den ligger precis vid infarten till Gränna, vilket gör att det finns möjlighet till bra förbindelser för trafikflöden och det är också lätt att nå byggnaden. Besökcentrets placering vid huvudinfarten gör att det blir lätt att upptäcka även för nya besökare som inte från början hade detta som mål. Härifrån är det också lätt att ta sig vidare för att besöka andra delar av biosfärområdet. Tomten ligger precis som staden fint på sluttningen med Grännaberget i ryggen och med en direkt vy över både Vättern och Visingsö. Härifrån är det bra gång och cykelförbindelser både till Gränna centrum och till Gränna hamn varifrån du kan ta färjan till Visingsö. Gränna centrum är fortfarande väl bevarad och består av små butiker, restauranger och caféer. Och hit är det lätt att ta sig efter att man har gjort ett besök på Besökcentret. Strax söder om tomten ligger också Röttle naturreservat som är ett av de 30 naturreservat som finns i Biosfärområdet

Gränna stad, Vy från färjan till Visingsö

Grännaberget

Gränna stad, Vy från utsiktsplats på Grännaberget

Trappan upp till Grännaberget

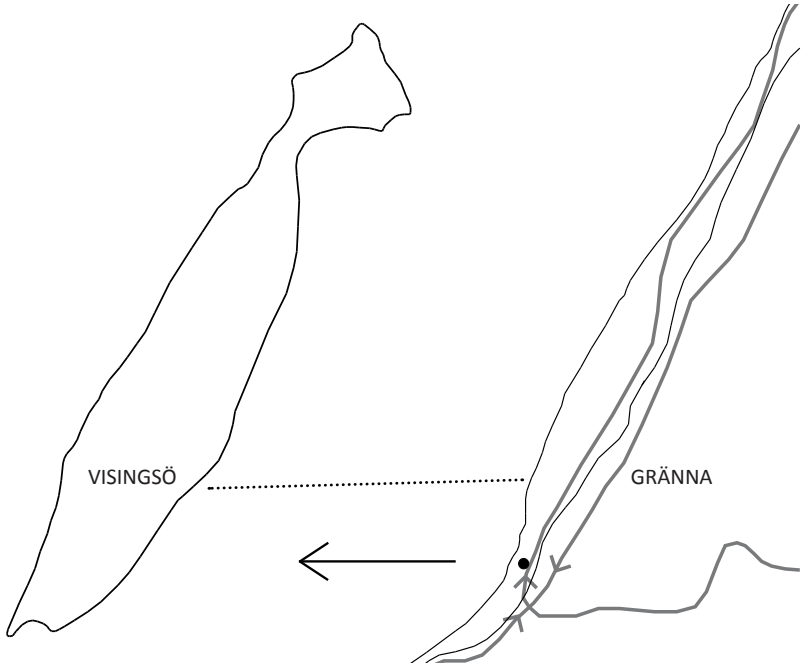

Tomten är placerad precis vid infarten till Gränna och härifrån har man en direkt vy över både Vättern och Visingsö.

Från tomten är det bra gång och cykelförbindelser både till Gränna centrum, Gränna hamn och till Röttle naturreservat.

Gränna stad 1: 20 000

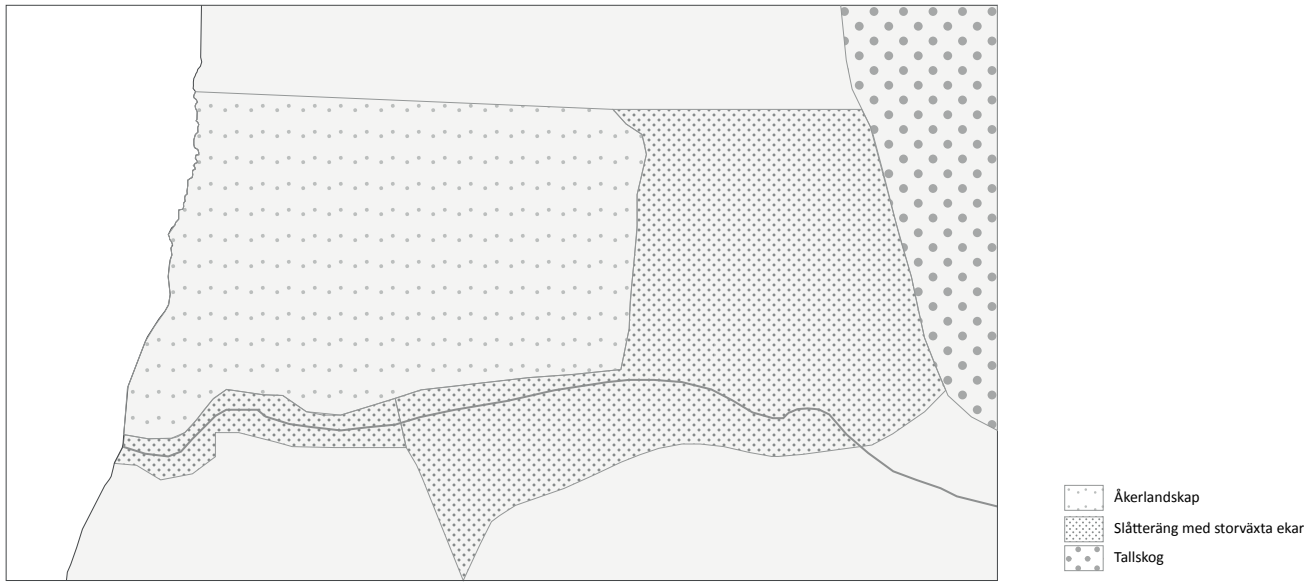

Naturen och landskapet

Landskapet på tomten är format av kulturmiljöer med stora biologiska värden och visar på en tydlig kontrast mellan en numera igenvuxen slåtteräng och en brukande åkermark. På tomten finns en tydligt visuell kontakt med både Vättern och Visingsö men även med Grännaberget som är en del av branterna. Placeringen av besökscentret hamnar på så vis mitt i biosfärområdet med branten i ryggen och Vättern framför fötterna. På den igenvuxna slåtterängen växer gamla storaväxta ekar med stort kulturellt värde och som i sig skapar en grön och tät sagolik atmosfär. Den andra delen av tomten öppnar upp sig i ett åkerlandskap som med sin öppenhet skapar stora panoramavyer över både Vättern och Visingsö. Denna kontrast är just väldigt intressant eftersom det också tydligt visar på den variation som människorna är med och skapar. Här finns det möjlighet att få en visuell koppling med Grännaberge samtidigt som tomten sträcker sig hela vägen ner till vätterstranden. Tomten erbjuder på så sätt en helhetsupplevelse. Nerifrån Vätterstranden upplever man en helt annan vy då man vänder sig upp mot Grännaberget och kan beskåda det på håll. Härifrån kan man också se hur branterna i söder sluttar rakt ner i den djupa sjön. Tomtens placering på den östra sluttningen vid Vättern gör att det hör till vanligheten att den badar i ett vackert ljus från solnedgången.

Det öppna åkerlandskapet mot Vättern och Visingsö

Den gamla slåtterängen är idag igenvuxen

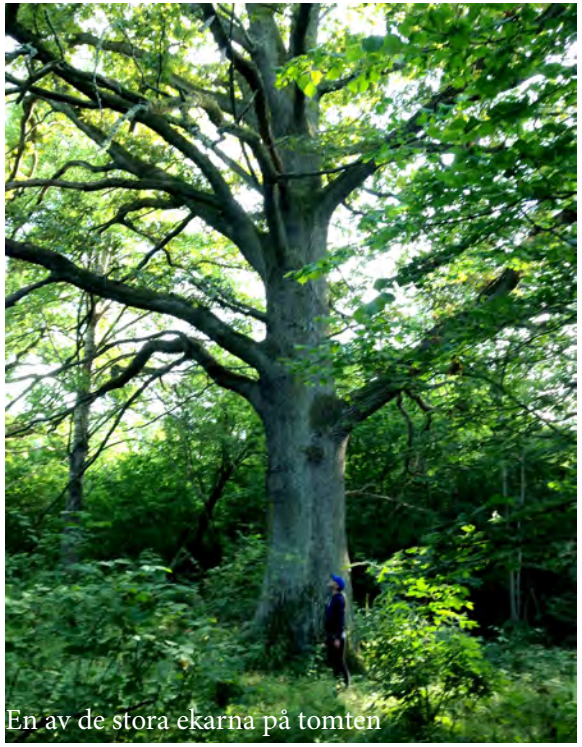

En av de stora ekarna på tomten

Ekbacken

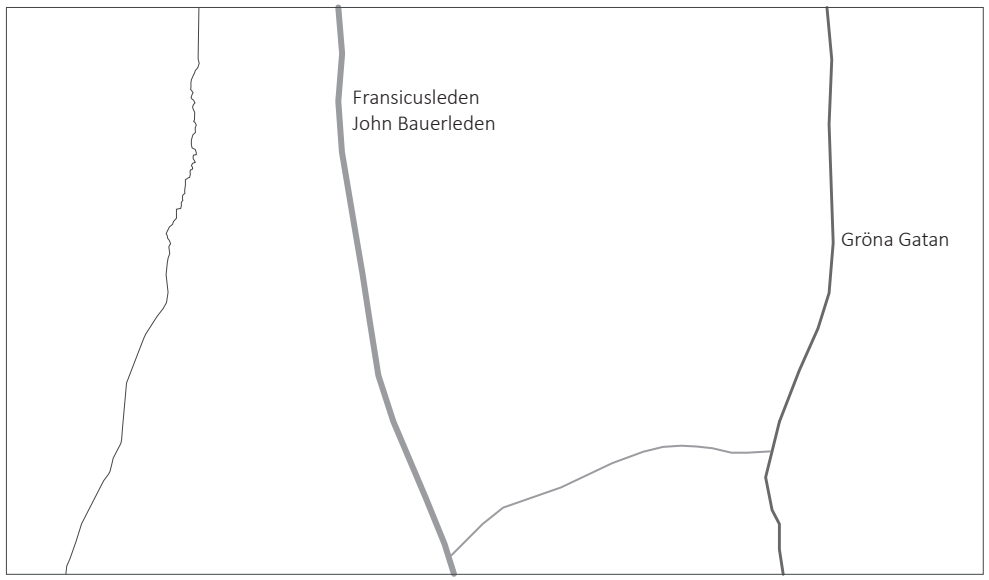

Leder och stigar

Det finns många leder och stigar i området Östra Vätterbranterna som man kan välja emellan och många går förbi i närheten av Prästängen. Längre ner på tomten passerar både Fransicusleden och John Bauerleden och längre upp på tomten passerar Gröna gatan som leder bort mot naturreservatet Röttle. Byggnaden blir en bra knutpunkt i förbindelse med redan befintliga stigar och vandringsleder. Man kan utgå ifrån Besökcentret samtidigt som det kan bli ett naturligt stopp på vandringen. Härifrån är det lätt att ta sig vidare ut i området. Tomten ligger också så nära Gränna centrum att det är gång och cykelavstånd till caféer, restauranger och övriga sevärdheter i staden.

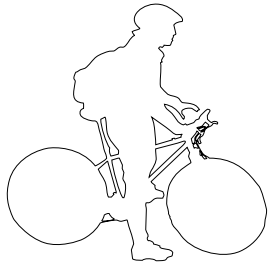

Från tomten finns det bra gång- och cykelförbindelser både till Gränna centrum, Gränna hamn och till Röttle naturreservat.

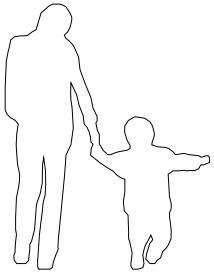

Från tomten finns den vandringsleder och stigar som leder till sevärdigheter i närheten.

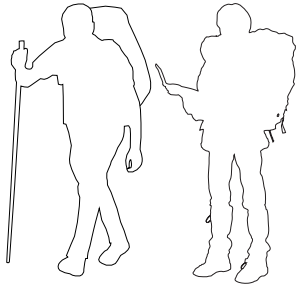

Både Fransicusleden och John Bauserleden passerar på den nedre delen av tomten.

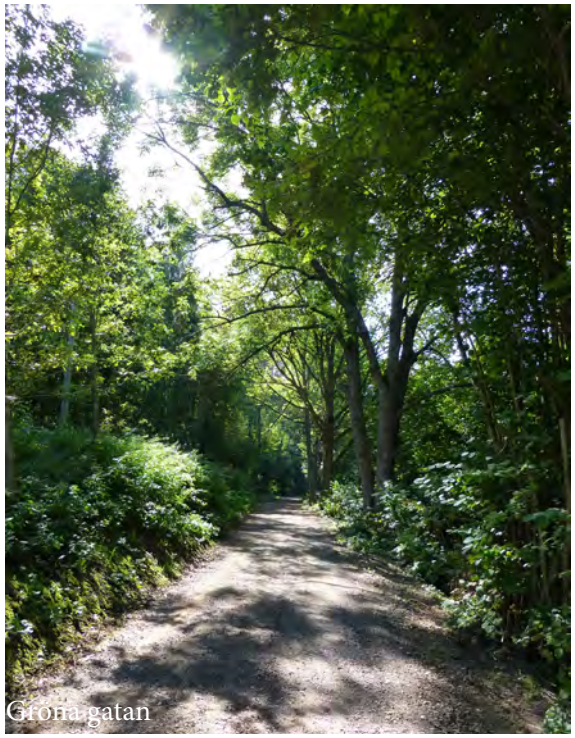

Gröna gatan

Röttle narurreservat

Röttle narurreservat

Konceptet

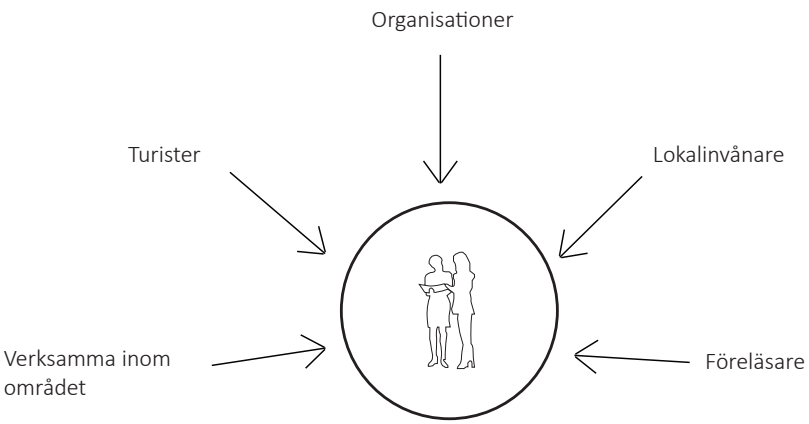

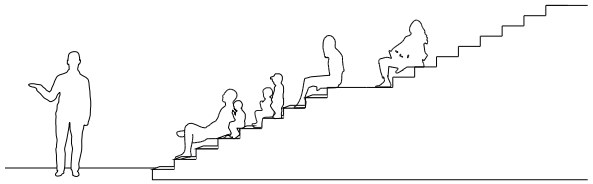

Plats för stora möten och sammankomster

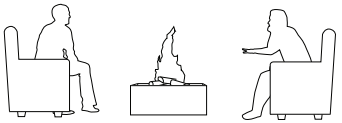

Plats för mindre möten

Mötesplats

Efter det att Östra Vätterbranterna blev utnämnt till ett Biosfärområde finns det ett behov och en efterfrågan efter en byggnad som kan fungera som en mötesplats. Detta är en av huvudvisionerna för byggnaden. Besökscentret ska vara en plats där man kan nätverka t.ex. mellan lokalinvånare och olika organisationer, men det ska också vara en plats där man ska kunna socialisera mer informellt. Byggnaden ska inspirera till och möjligöra många olika typer av möten och sammankomster. Det ska finnas en stor samlingssal som kan rymma föreläsningar, större möten, sagoläsning för barnklasser osv samtidigt som byggnaden ska innefatta platser som passar bättre för mindre och mer informella möten. Dessa platser ska anta olika karaktärer för att uppmunta till och passa olika typer av konstellationer. Det ska också finnas zoner som uppmuntrar till att besökare och de som arbetar i byggnaden kan integrera.

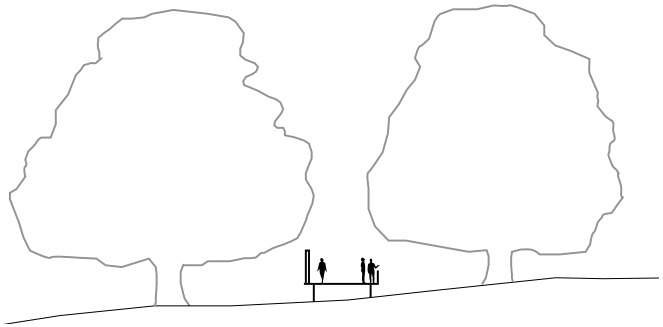

Promenaden till byggnaden blir en del av utställningen

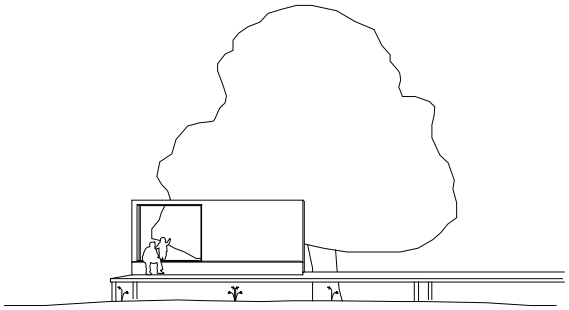

Stora delar av utställningen placeras ut i det omgivande landskapet

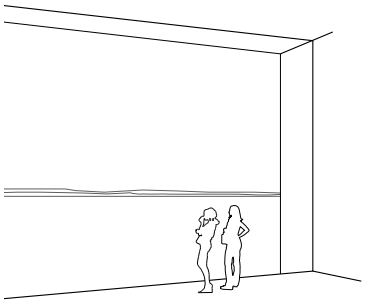

Utställning och omgivning ska kännas integrerade

Naturen blir en del av utställningen

En tydlig vision för besökscentret är att det ska locka fler besökare till området och sedan inspirera dem till att vilja gå ut och utforska och upptäcka naturen. Därför kändes det som en naturlig tanke att flytta ut stora delar av utställningen i den omgivande naturen på tomten. Längs med tomten skapas en promenad som leder besökarna genom olika natur- och kulturvärden för att belysa dessa konstraster och kvaliteter. Själva promenaden till och från byggnaden bli på så sett en del av utställningen. En annan tanke med utställningen var att jag ville att naturen skulle bli en aktiv del utav den snarare än att man skulle ha en utställning om naturen. Jag ville att utställning och omgivning skulle kännas integrerade och att växligheten skulle komma in och bidra även till den interiöra delen av utställningen. Naturen ska vara tydligt närvarande i besökscentret. Ytorna för utställning inne i byggnaden har också avsiktligt minskats något för att flytta fokus utåt.

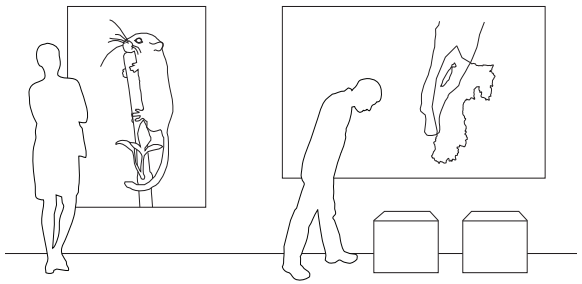

Utsällning som visar vad man vill bevara i området

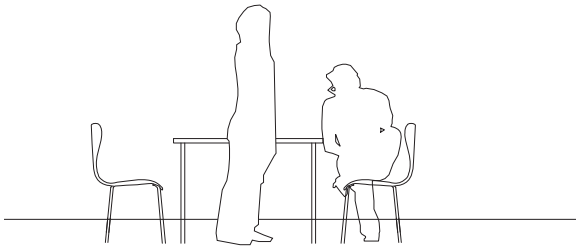

Pågeående projekt inom socialt hållbar utveckling

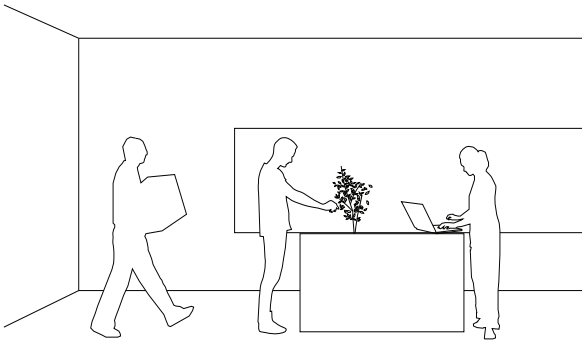

Pågeående projekt inom miljömässig hållbar utveckling

Bevara, utveckla och stödja

En tydlig vision som framgick under mötet med projektgruppen var att byggnaden skulle skilja sig ifrån ett traditionellt naturum på så sätt att detta besökscentrum ska vara en mer aktiv byggnad där huvudsyftet inte ska ligga på att visa vikten av att bevara ett område. Det ska vara lika viktigt att det framgår hur man tänker sig att man vill utveckla området. Därför ska verksamheten stödja olika typer av projekt inom miljömässig och socialt hållbar utveckling. En besökare till denna byggnad ska kunna se vad som är på gång i området och kunna se projekt som pågår just nu.

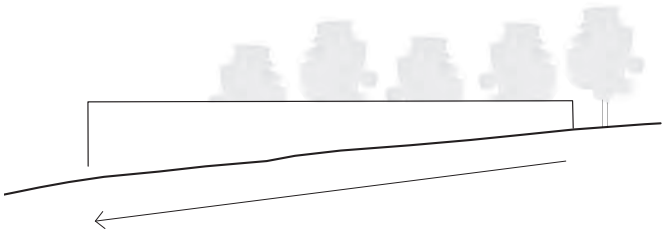

Relation till landskapet

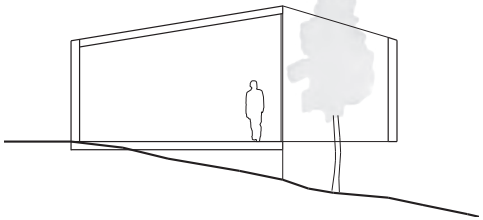

Omfamna naturen

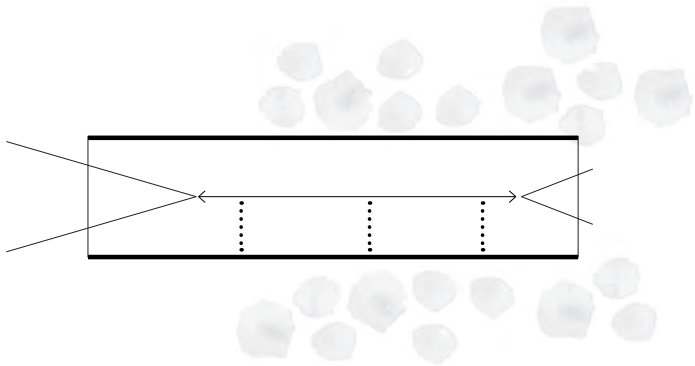

Rikta och rama in vyer

Byggnadens formspråk

Designen för byggnaden grundar sig på tre stycken huvudpunkter. Den första punkten handlar om hur byggnaden relaterat till landskapet. Jag ville att byggnaden aktivt skulle relatera till omgivningens linjer i landskapet för att belysa förändringar på tomten. Den andra punkten handlar om gränsen mellan byggnaden och den omgivande miljön. Genom att låta byggnaden omfamna naturen vill jag skapa ett närmare samspel mellan dessa två och låta dem ge plats åt varandra. Naturen blir på så sätt en del av den interiöra miljön och bidrar med färg och livfullhet. Växtligheten får också komma in och bli en del av den interiöra utställningen. Den tredje punkten som jag har arbetat med är att medvetet rama in specifika vyer för att framhäva dessa som en del av utställningen. Dessa inramningar skapar också tydliga riktningar som leder besökarna genom byggnaden.

Förslaget

Promenaden ner för sluttningen

Besökcentret är placerat på tomten så att det blir en del av ett större sammanhang. Byggnaden blir en del av en ny promenad som skapas ner för sluttningen och som leder genom de olika natur- och kulturvärdena. Promenaden till besökscentret tar sin början vid parkeringen och slingrar sig sedan mellan de stora ekarna som växer på den igenväxta slåtterängen. Huvudentrén till Besökscentret sker ovanifrån för att följa den naturliga rörelsen av att successivt vandra ner för sluttningen med utsikten framför sig. Promenaden når sedan fram till byggnaden, där man kan välja att gå in, men den fortsätter sedan längs med den södra fasaden. Efter byggnaden ändrar promenaden karaktär till en naturstig som slingrar sig längs med bäcken. Här vandrar man med Grännaberget I ryggen och med Vättern och Visingsö framför fötterna hela vägen ner till vätterstranden. Härifrån får man en helt annan vy över området som på så sätt visar upp andra kvaliteter på tomten och i landskapet. Nerifrån vätterstranden kan man se man hur byggnaden tittar fram genom brynet.

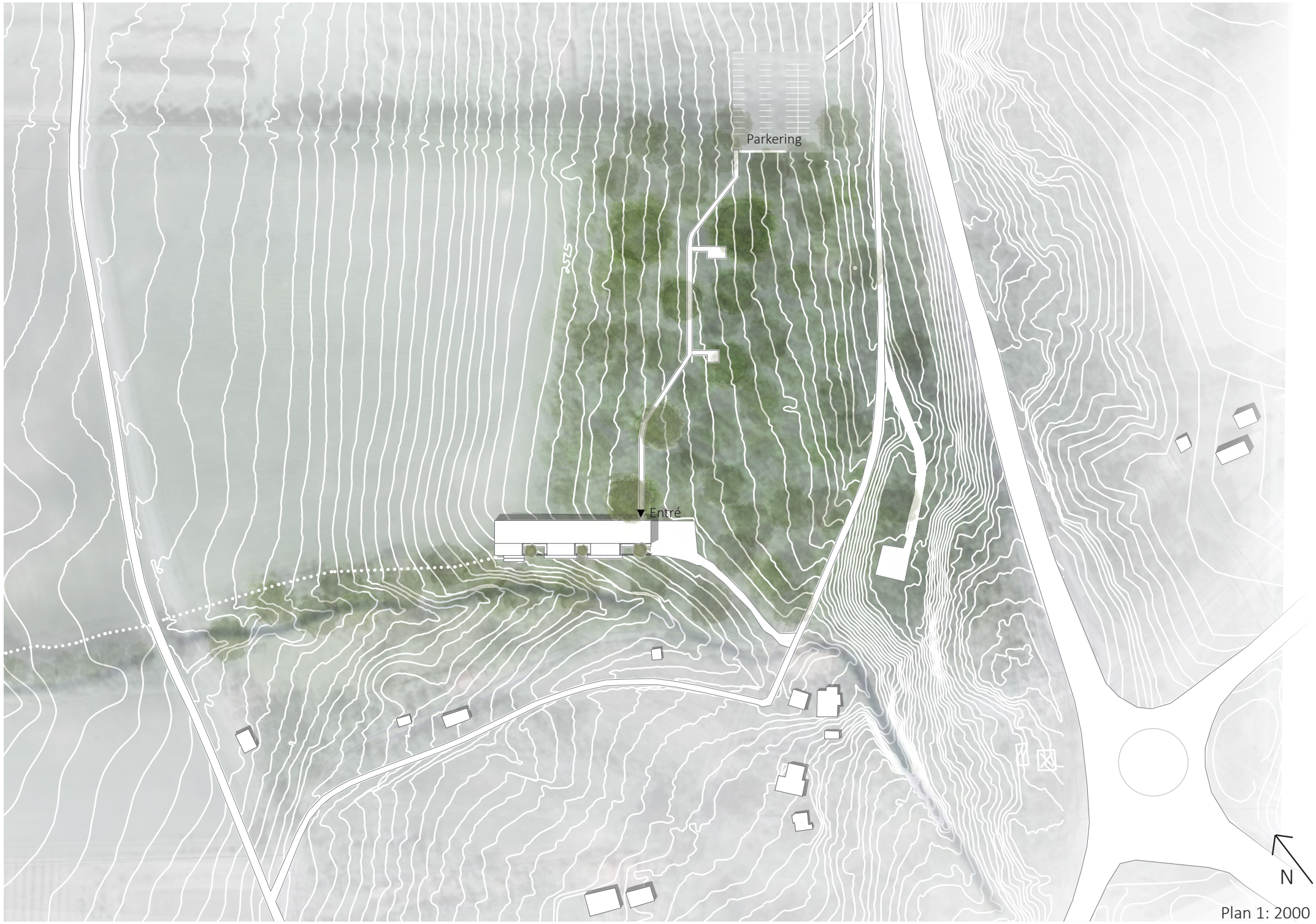

Plan 1: 2000

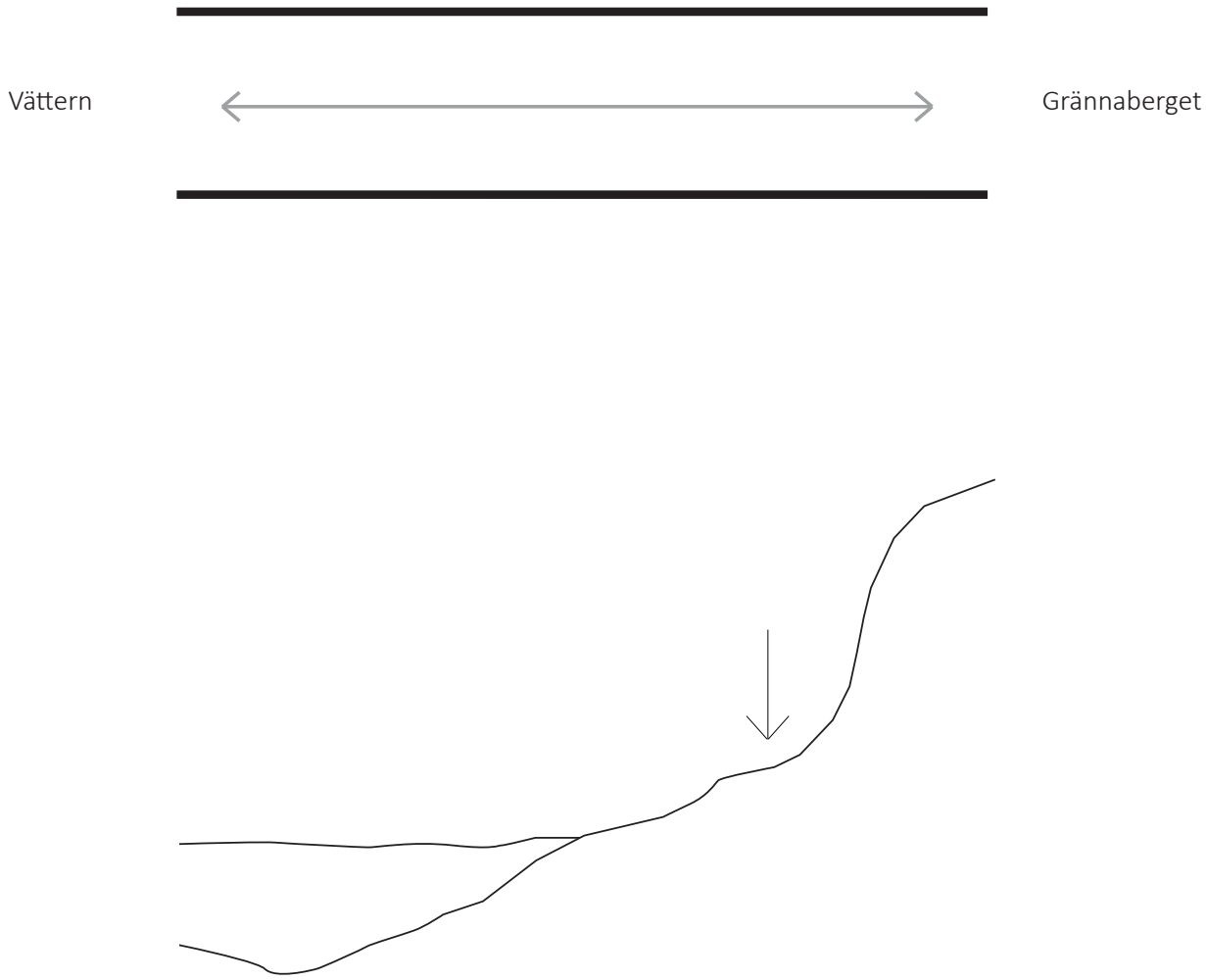

Skiss: Stadens placering med berget i ryggen och sjön framför fötterna.

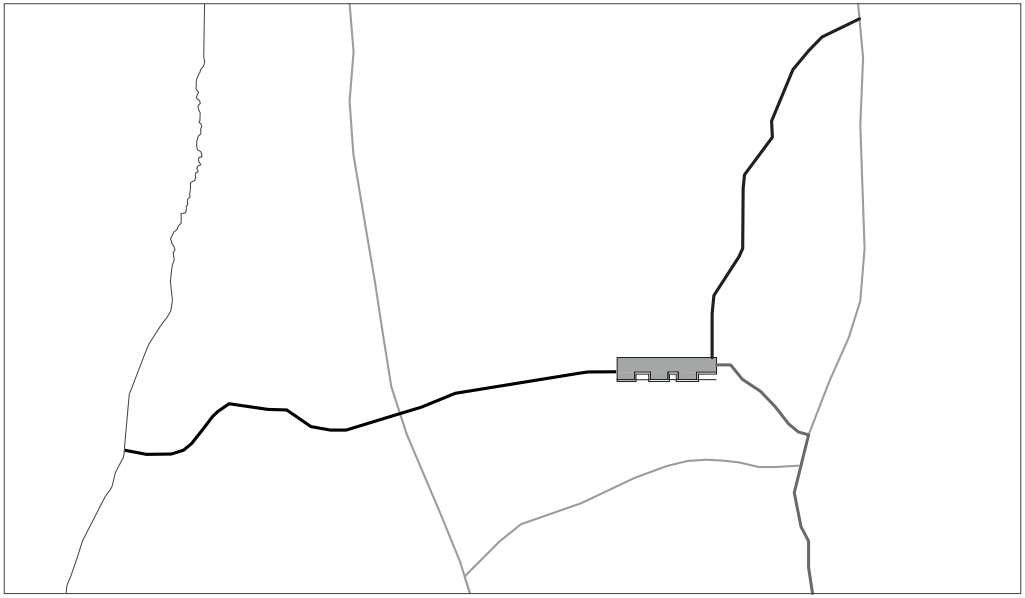

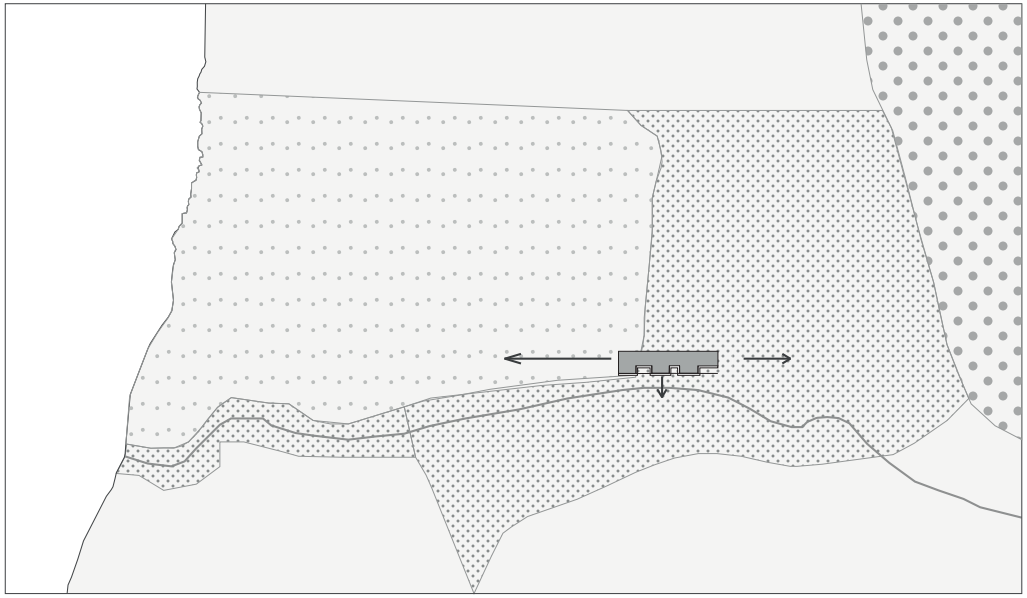

Formas av omgivningen

Besökscentret är placerat i landskapet så att det aktivt relaterar till de viktigaste natur- och kulturvärdena på tomten. Byggnaden förläggs på brynet mellan den igenvuxna slåtterängen och det öppna åkerlandskapet för att förstärka och belysa förändringen och kontrasten i naturen. Den del av tomten där de äldsta och största ekarna växer har lämnats obebyggd för att bevara de natur- och kulturvärden som träden tillför platsen. Även det öppna åkerlandskapet har lämnats orört för att bevara de kvaliteter som den öppenheten ger. Byggnaden har noggrant placerats för att inte skymma eller störa utsikten. I nära anslutning till tomten finns det befintliga gång- och cykelvägar och även mindre naturstigar. Dessa leder till olika sevärdheter och är sammankopplade med olika vandring- och pilgrimsleder. Besökscentrets placering på tomten gör att det är enkelt att anknyta till dessa befintliga leder och byggnaden blir på så sätt en knutpunkt i området.

Byggnaden har en lång och smal form som följer sluttningens riktning för att framhäva landskapets förändring. Byggnaden följer också på så sätt den låga stadssiluetten men bryter samtidigt medveten den parallellitet som annars är väldigt tydlig i stadsplanen. Med denna volym får ekarna förbli det hösta och ståtligaste på tomten. Byggnaden ska inte störa trädkronorna utan snarare anpassar sig för att rymma under. Byggnaden består förenklat av två långa avskärmande väggar som skapar en tydlig riktning mellan Grännaberget och Vättern. Taket är hela tiden horisontellt men volymen förändras i takt med att tomten sluttar för att golvet i byggnaden ändras i nivåer. Volymen förändras då från ett mindre och intimare entrérum med riktning mot det gröna lummiga naturrummet och Grännaberget till ett stort och ljust rum i slutet av byggnaden som har en tydlig riktning mot Vättern och Visingsö.

Sektion genom tomten

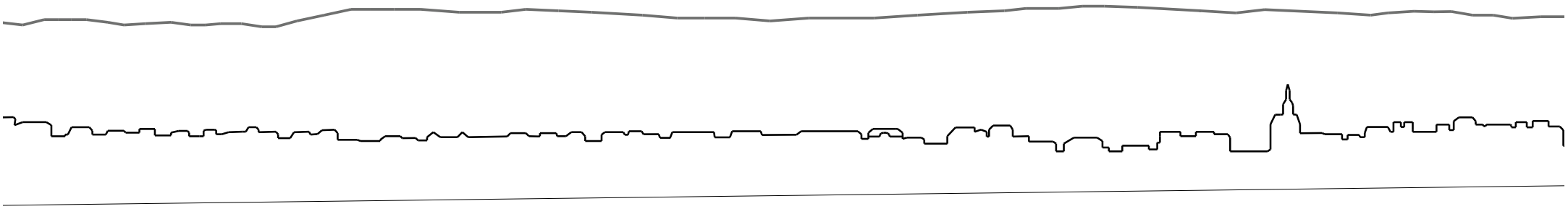

Stadssiluett över Gränna

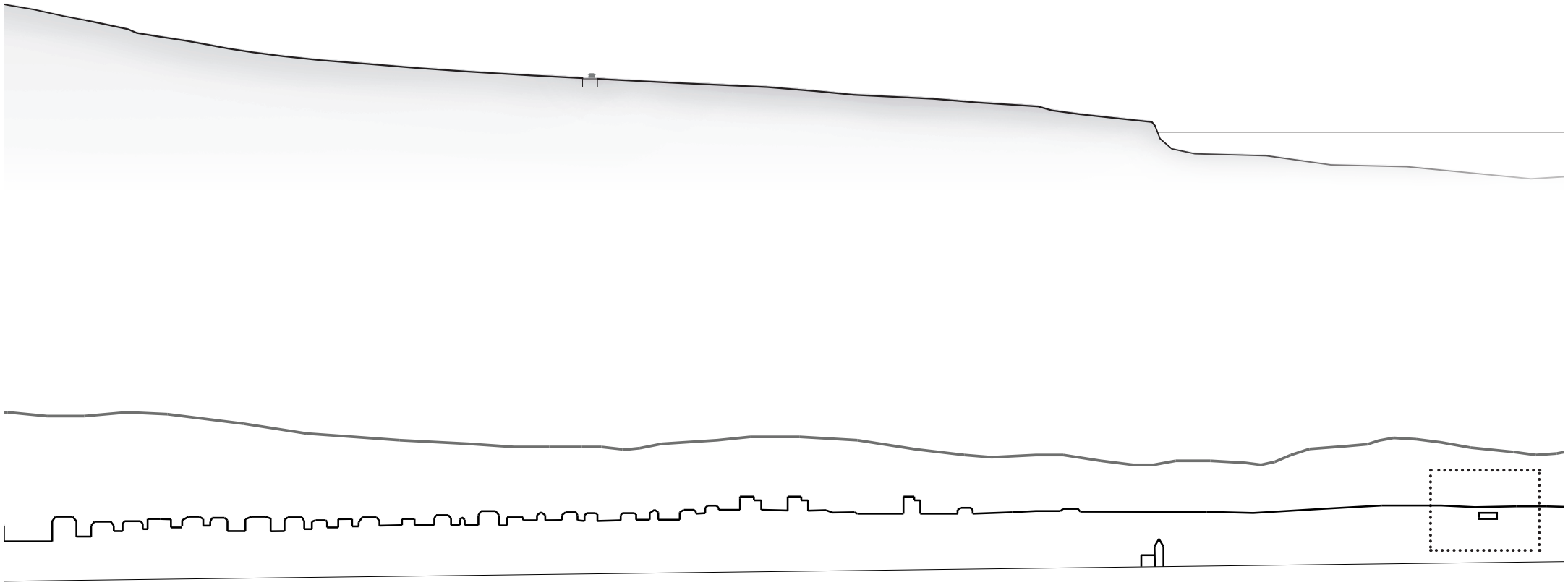

Litet rum mot berget

Volymen ändras i takt med att tomten sluttar

Stort rum mot utsikten

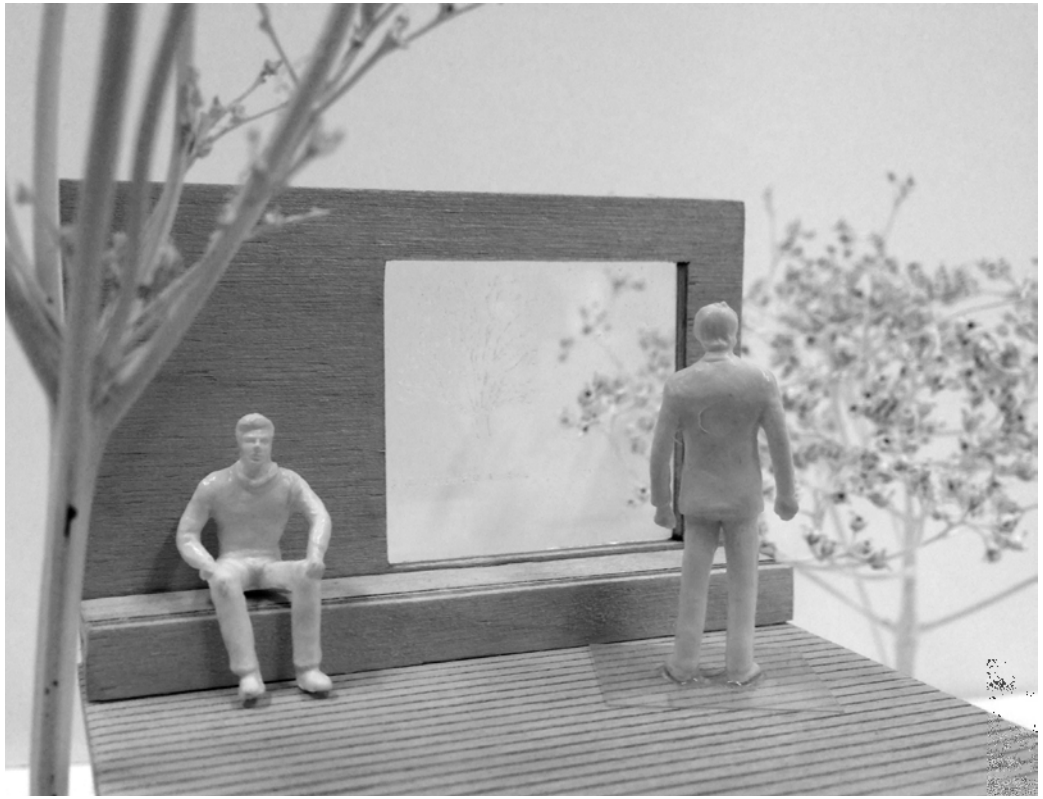

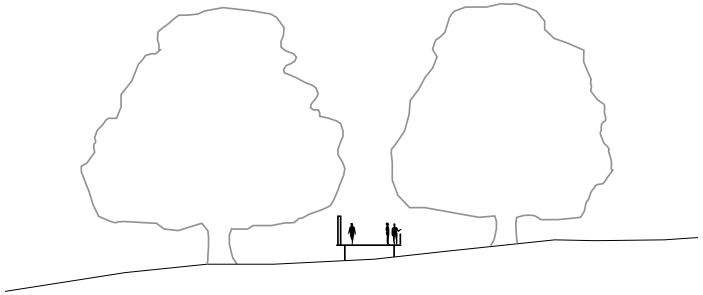

Hela vistelsen till besökscentret börjar I samband med att man leds ut i den sagolika värld som de stora pampiga ekarna skapar.

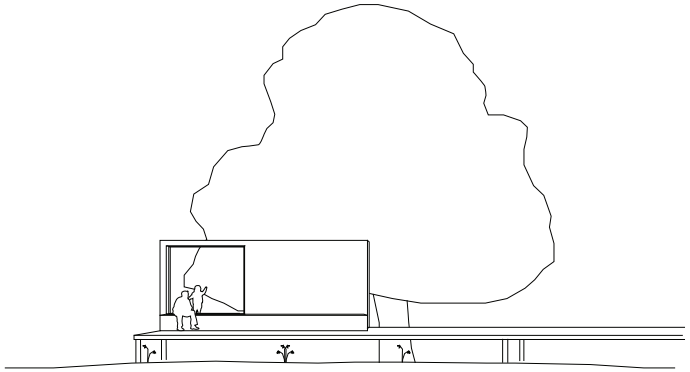

Promenaden till byggnaden är en del av utställningen.

Promenaden till byggnaden

Hela vistelsen till besökscentret börjar I samband med att man lämnar parkeringen. Då går man som genom en port och leds genast ut I den sagolika värld som de stora pampiga ekarna skapar. Här böjar den utställningen som besökarna kommer för att beskåda. Man leds mellan träden på en promenad som nästan svävar några meter ovanför mark. Träspången är upphöjd för att visa respekt mot landskapet och göra så lite ingrepp som möjligt, men också för att skapa en tillgänglighet för alla och för att också leda oss lite närmre trädtopparna och den magiska värld som pågår där uppe. Samtidigt så rör man sig hela tiden under de storslagna trädkronorna som I sig skapar otroliga rum med sina grenverk som bildar tak där solljuset får sila igenom. Omgivningen och promenaden blir en stor del av utställningen i sig, men längs med vandringen finns också samlingsplatser där guiden naturligt kan stanna med sin grupp och berätta om vad de ser omkring sig. Vid dessa stopp finns också väggar utplacerade som ramar in en del av den natur som man står i för att rikta fokus mot detta. Väggarna skapar också vindskydd och sittplatser där man kan slå sig ner och beskåda naturen. Liknande väggar kan placeras ut i Biosfärområdet som satteliter till besökscentret. Längs med denna del av promenaden finns det också möjlighet att placera ut föremål som kan skapa tillfälliga utställningar. Promenaden slingrar sig fram mellan träden tills man når en öppning i den vägg som är själva byggnaden. Bakom denna vägg gömmer sig en vindskyddad samlingsplats och entréhall. Härifrån kan man sen välja om man vill fortsätta att var utomhus och följa utomhusutställningen eller om man vill gå in i byggnaden. Promenaden fortsätter att slingrar sig längs den södra fasaden och ändrar sedan karaktär till en naturstig som leder längs med bäcken ner mot Vätterstranden. Här placeras en brygga som kragar ut över vattnet varifrån man kan stå och blicka upp mot Grännaberget men också se hur branten sluttar ner I Vättern I söder. På samma sätt som uppe bland träden finns det även här en vägg utplacerad för att skapa vindskydd och för att rama in omgivningen.

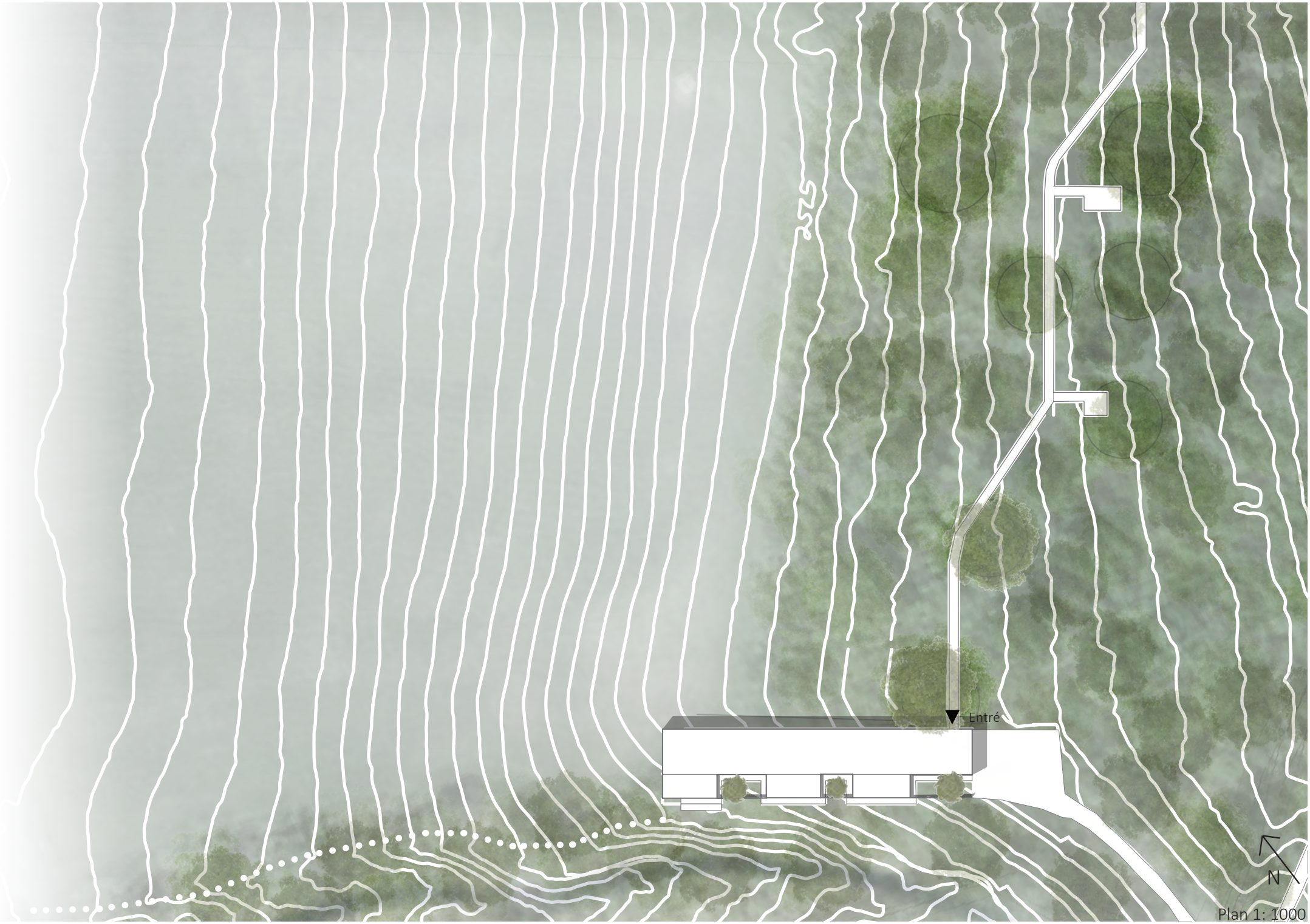

Plan 1: 1000

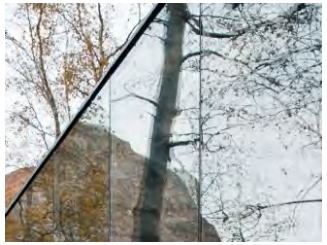

Exteriör materialpalett

Materialitet

Ett villkor för designen var att byggnaden skulle vara i trä. Besökscentret får en konstruktion i massivträ som ger ett rent och enkelt uttryck samtidigt som det tillför en kontinuerlig materialitet. Materialen har därefter noga valts för att förmedla en känsla av att byggnaden låter sig smälta in omgivningen och får en materialpalett med naturnära kulörter. Byggnaden får ett yvigt sedumtak för att ge en känsla av att man har flyttat upp slåtterängen på taket. Fasaden kläs i en spånfasad i ek som låter tankarna vandra till gammal byggnadstradition som i en kontrast till den modernare konstruktionstypen. Spånfasaden ger också en livfull yta som efter hand visar hur byggnaden åldras och smälter in i naturens skiftningar. Gavlarna på byggnaden glasas för att maximera utsikten inifrån men också för att låta omgivningen få reflekterar i fasaden.

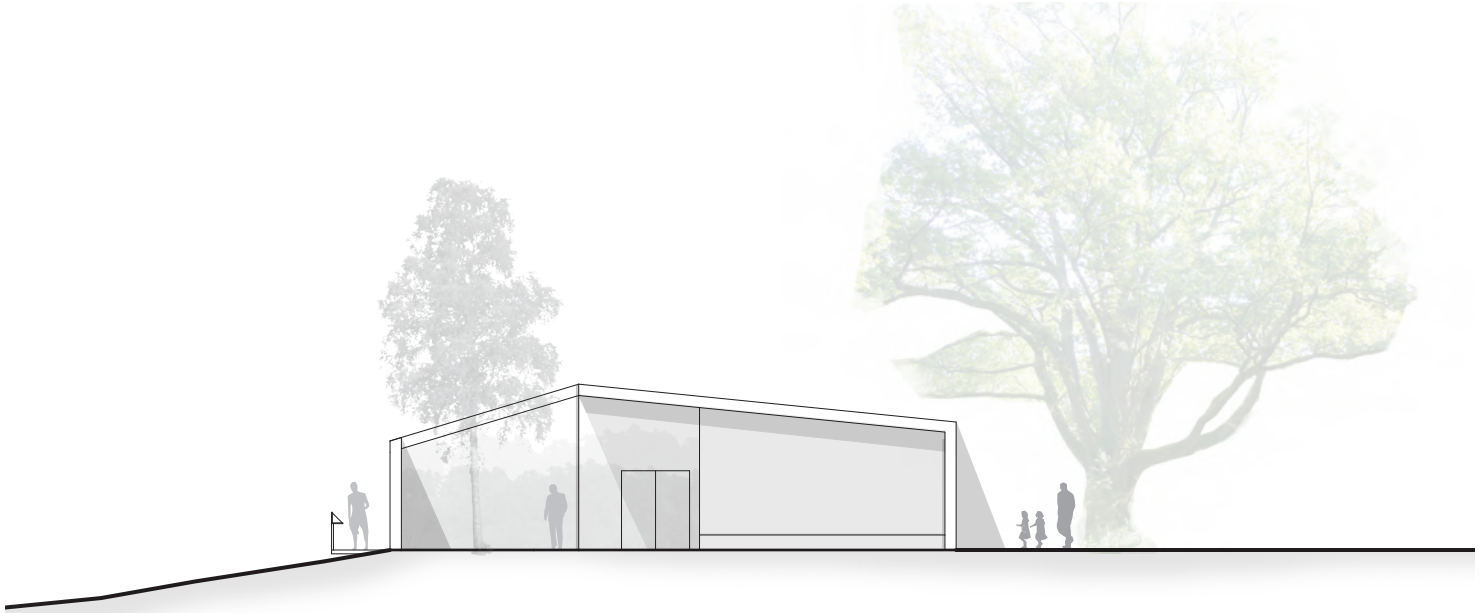

Östra fasaden 1:200

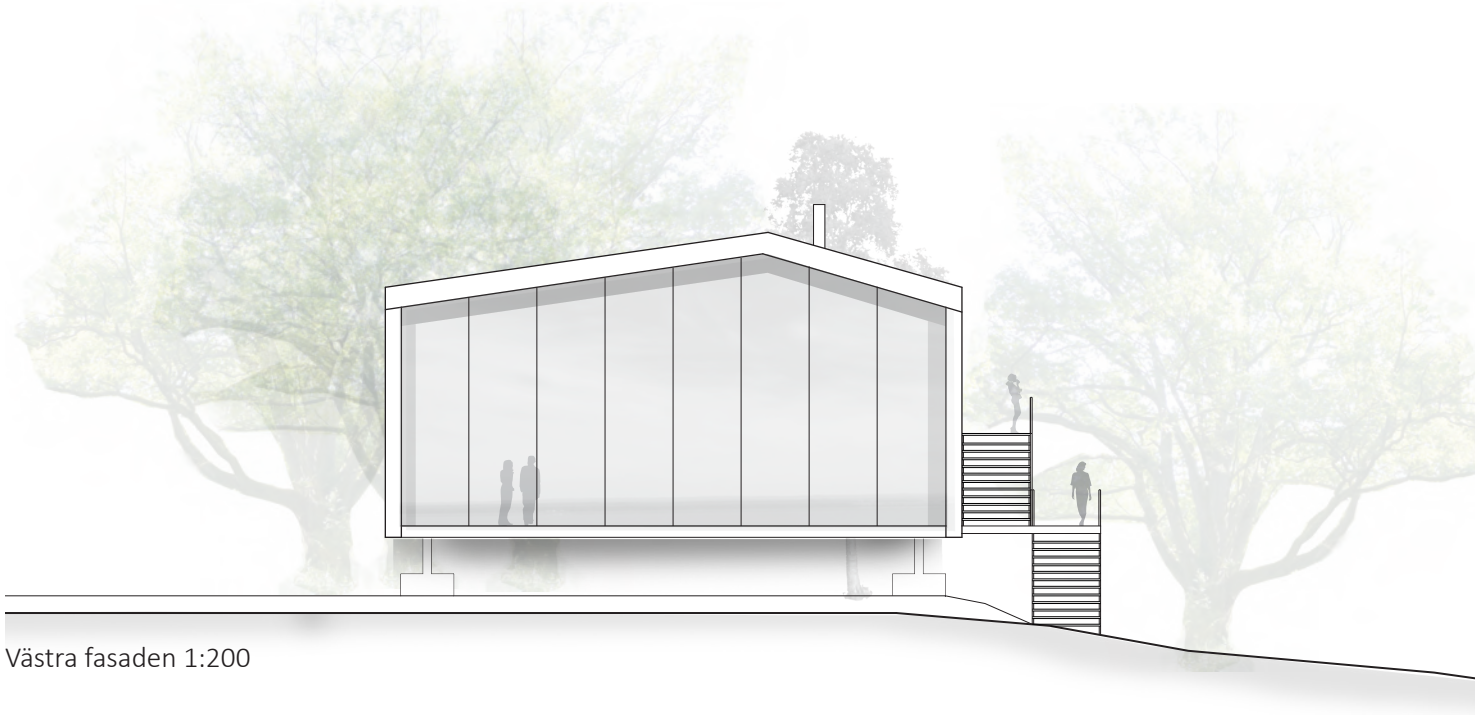

Västra fasaden 1:200

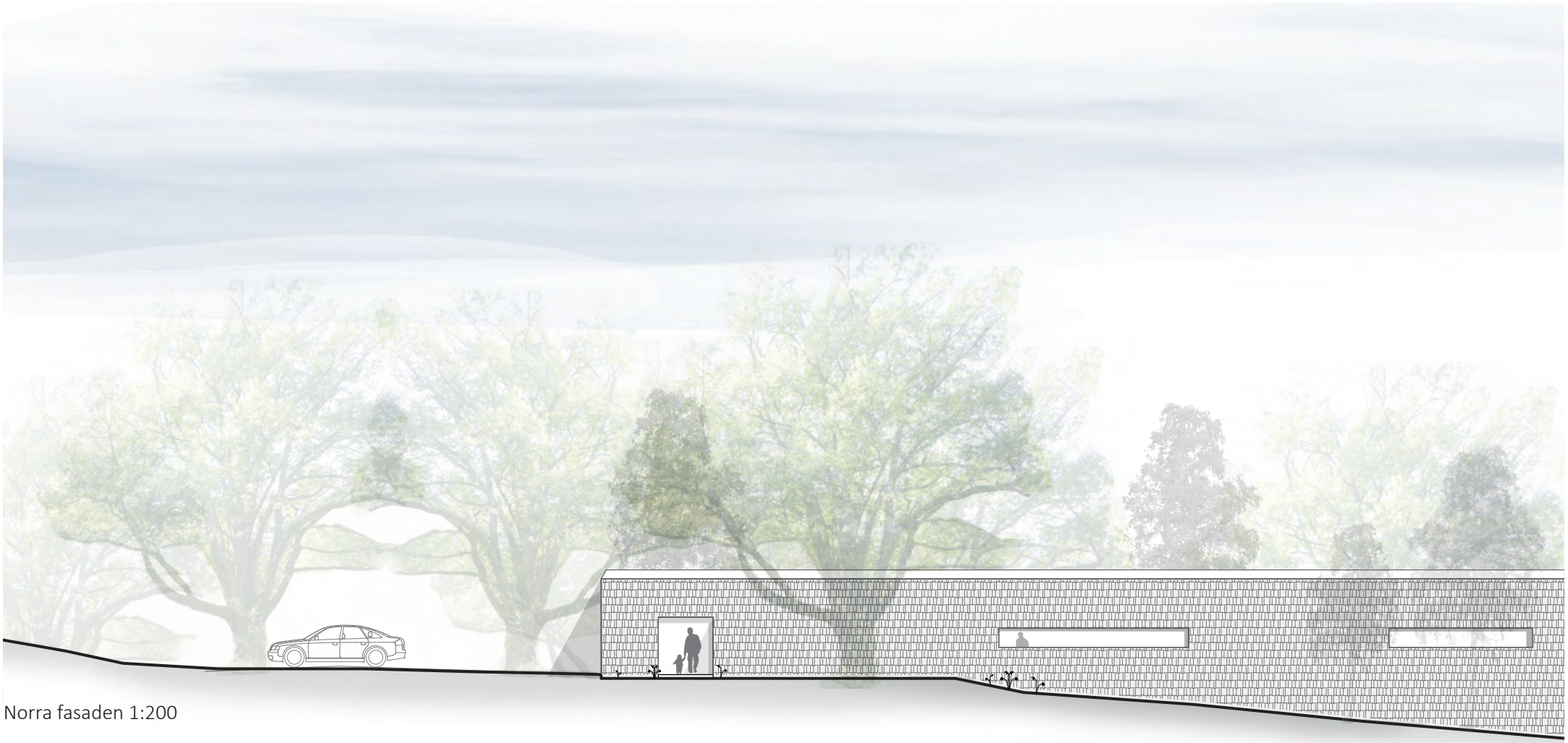

Norra fasaden 1:200

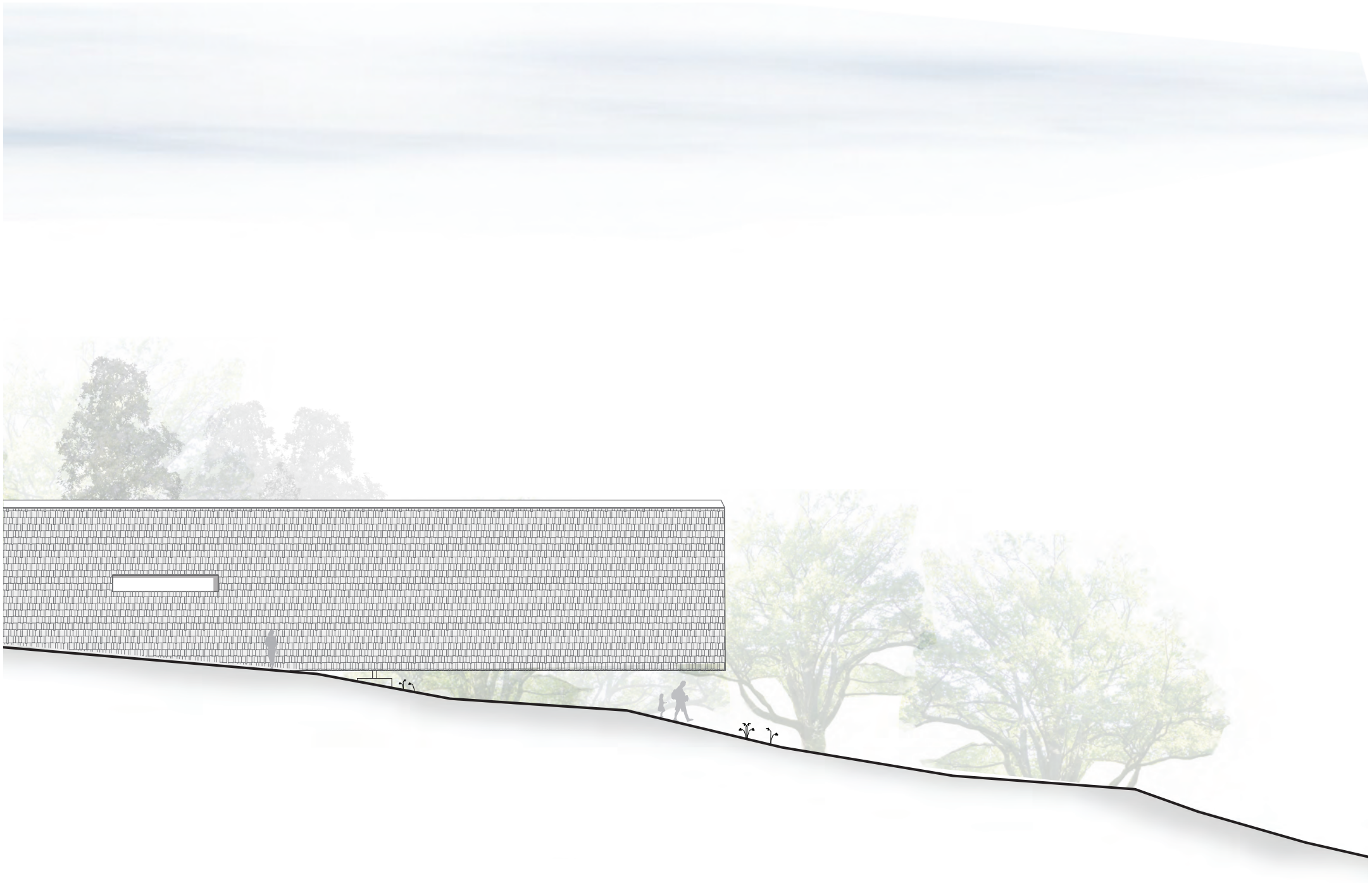

Riktning mellan berget och sjön

Olika zoner i byggnaden

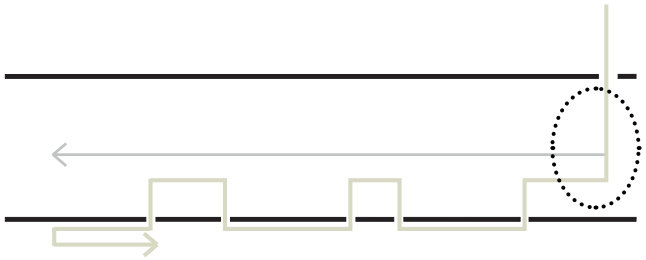

Rörelsemönster

Siktlinjer

Plan

Om man följer promenaden bland ekarna så kommer man till en öppning i den norra fasaden som ser ut som en port. Bakom denna port gömmer sig en vindskyddad samlingsplats och entréhall som medvetet placerats utomhus för att det ska kunna användas även om resten av byggnaden är stängd. Här kan man slå sig ner i ett vind och klimatskyddad rum för att återhämta sig eller för att insupa den vackra omgivningen. Från entréhallen kan man sen välja om man vill fortsätta att var utomhus och följa utomhusutställningen som slingrar sig längs den södra fasaden, eller om man vill gå in i byggnaden. Planmässigt kan byggnaden förenklat delas upp i tre olika zoner. Den första är besökszonen som är den största ytan och som är öppen för alla. Sen är det arbetszonen som är mer privat och ostörd där kontor och arbetsplatser finns och sen finns det så kallade mötestorg där både besökare och de som arbetar i byggnaden kan integreras och mötas. Byggnaden ska kommunicera att den låter sig utforskas och därför är planlösningen organiserad så att den interiöra upplesom en fortsättning på promenaden. Arbetszonen består av två stycken kontorsdelar. En del är mer avskild och rymmer permanenta platser för de som jobbar inom verksamheten. Men det finns också en avdelning med mer temporära arbetsplatser där t.ex. nystartade företag som kan hyra in sig, eller där personer som arbetar med mer tillfälliga projekt inom Biosfärområdet kan få ta plats.

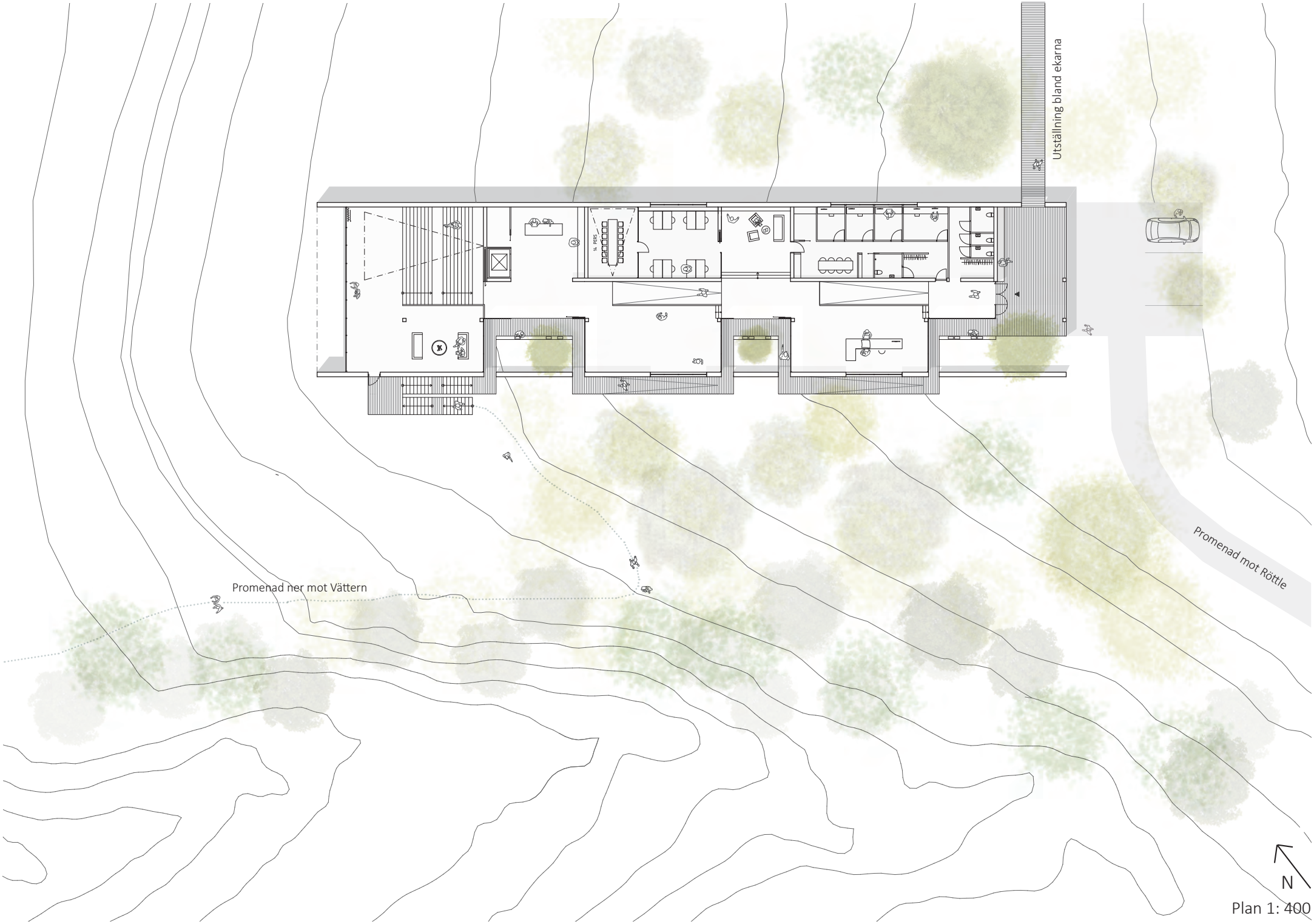
Utställning bland ekarna
14 PERS
Promenad ner mot Vättern
Promenad mot Röttle
N

Plan 1: 400

D
Förråd/
Teknik
Utställning/Workshop
14 PERS
Mötesrum/Kop
Tillfälliga arbetsplatser
Stora mötesplatsen
Mötesplats vid elden
Utställning utomhus
och workshop
-3.5
Permanent utställning
-1.0
B
Trappa som leder till bäcken
D
N

Plan 1: 200

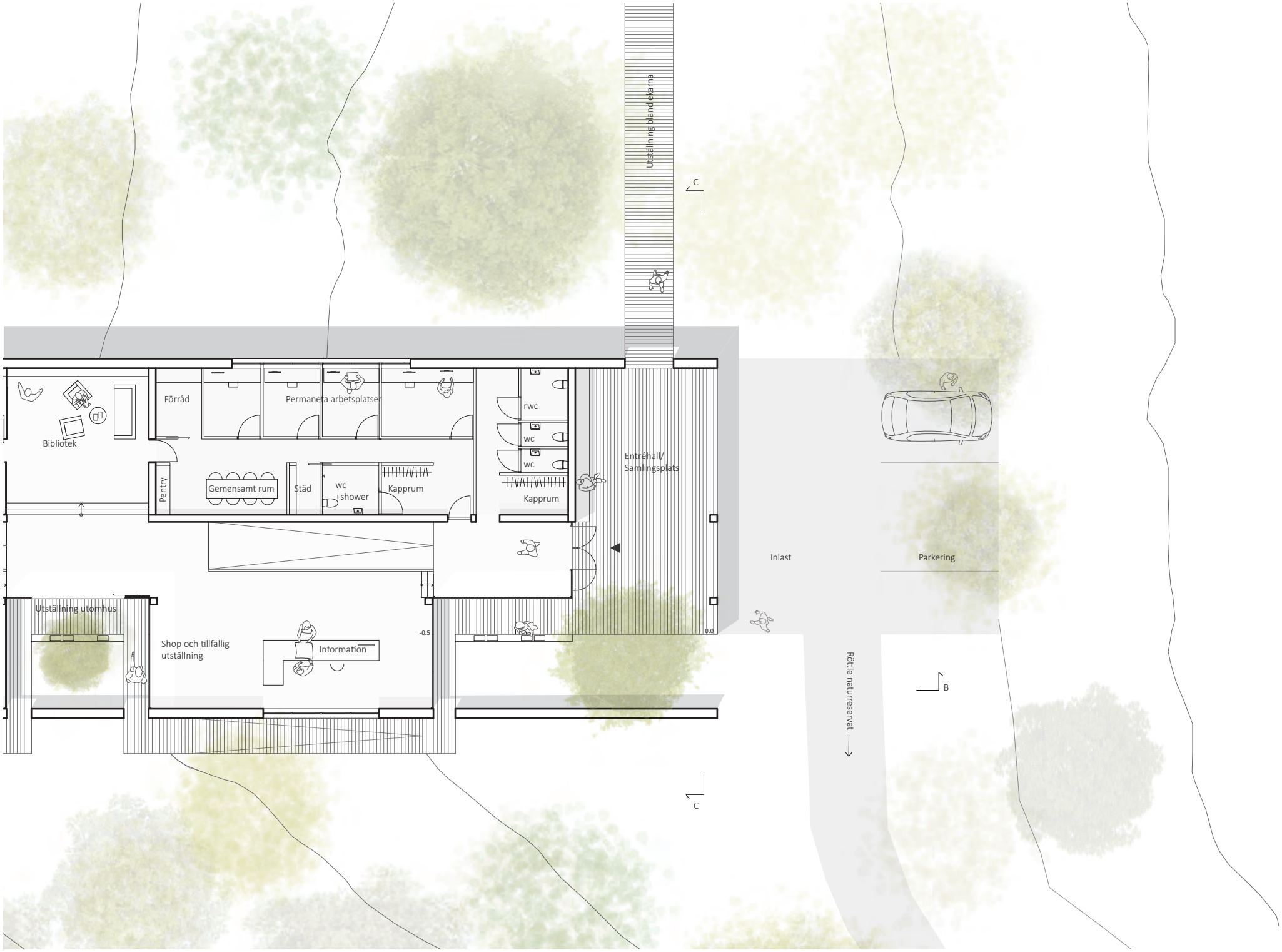
Utställning bland ekarna
C
Förråd
Permanenta arbetsplatser
rwc
wc
wc
Bibliotek
Entréhall/
Samlingsplats
Pentry
Gemensamt rum
Städ
wc
+shower
Kapprum
Kapprum
Inlast
Parkering
Utställning utomhus
Shop och tillfällig
utställning
Information
-0.5
0.0
Röttle naturreservat
B
C

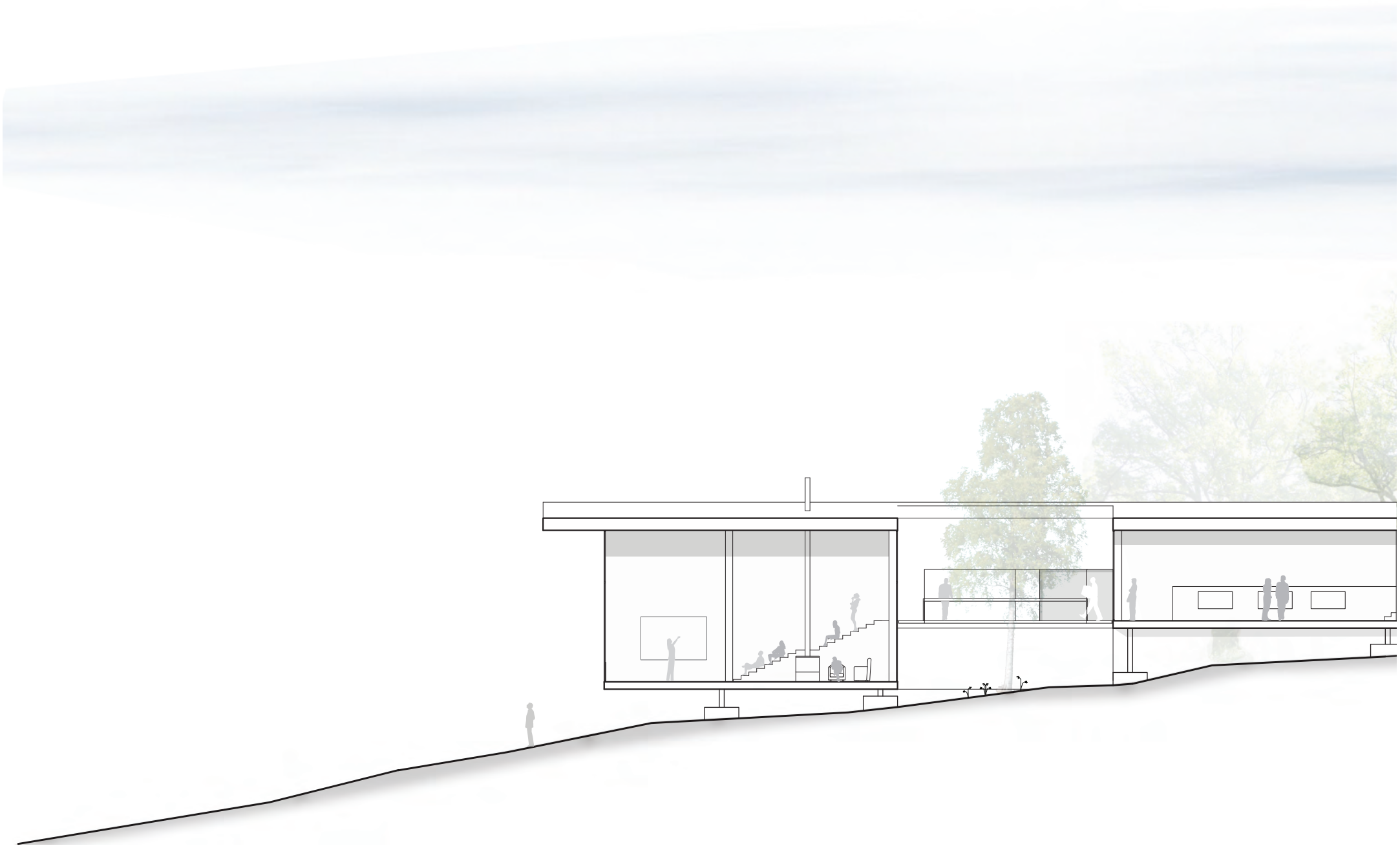

Sektion 1:200

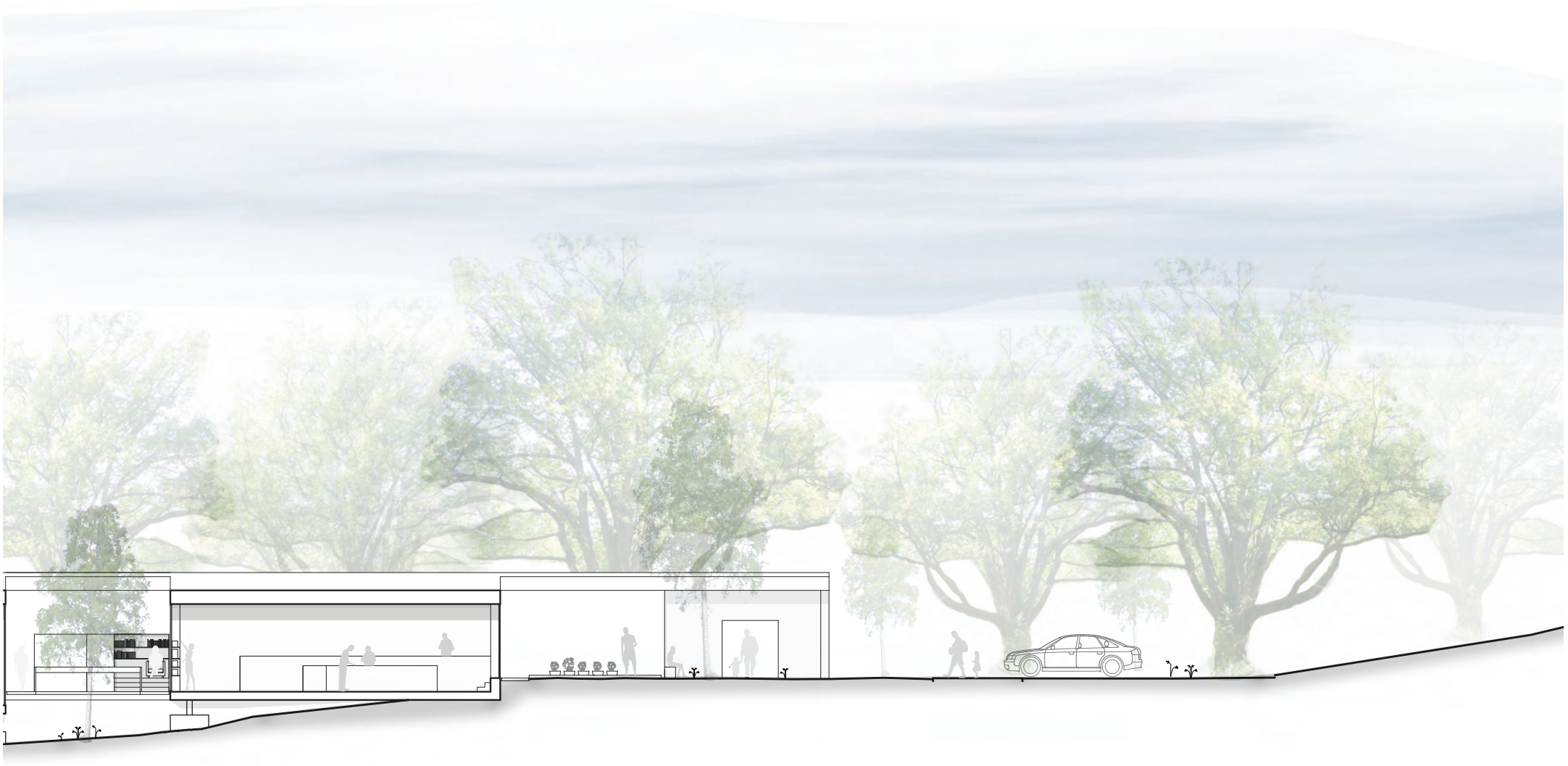

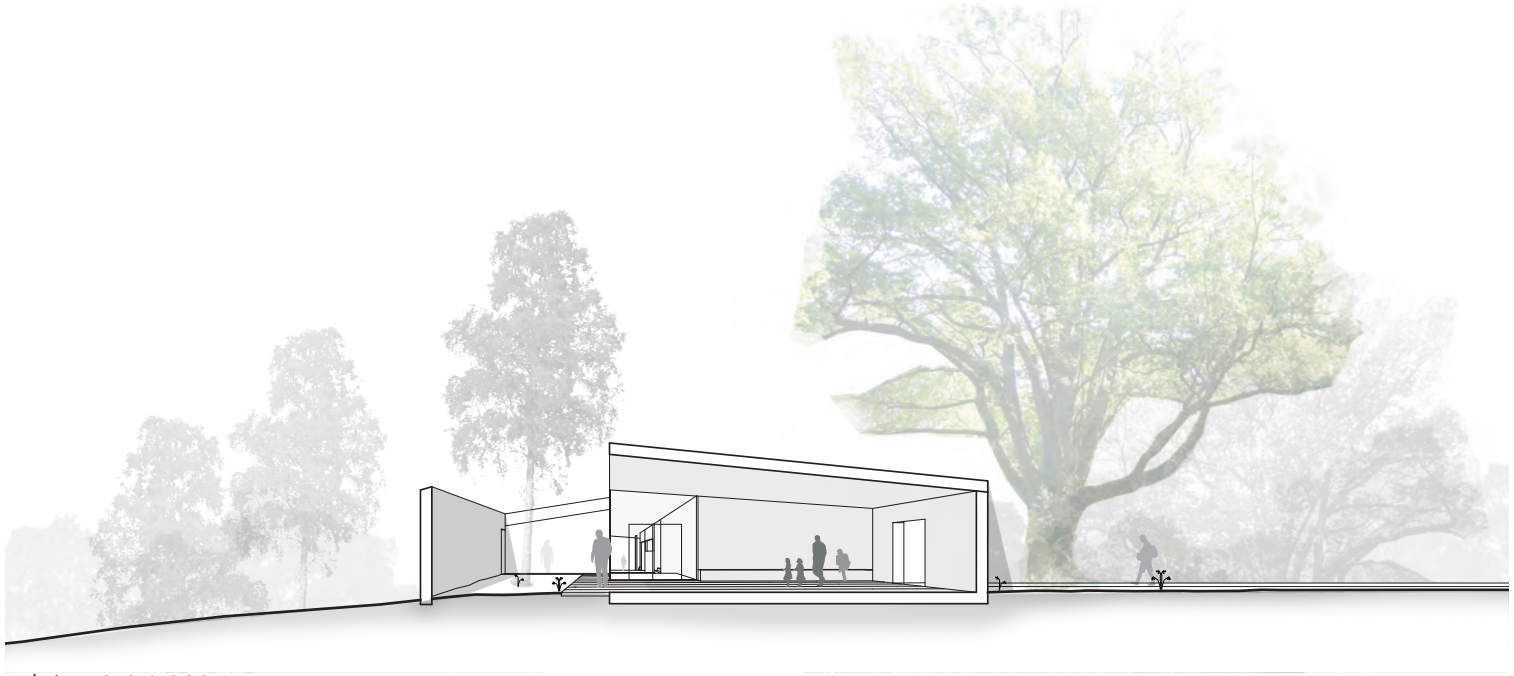

sektion C-C 1:200

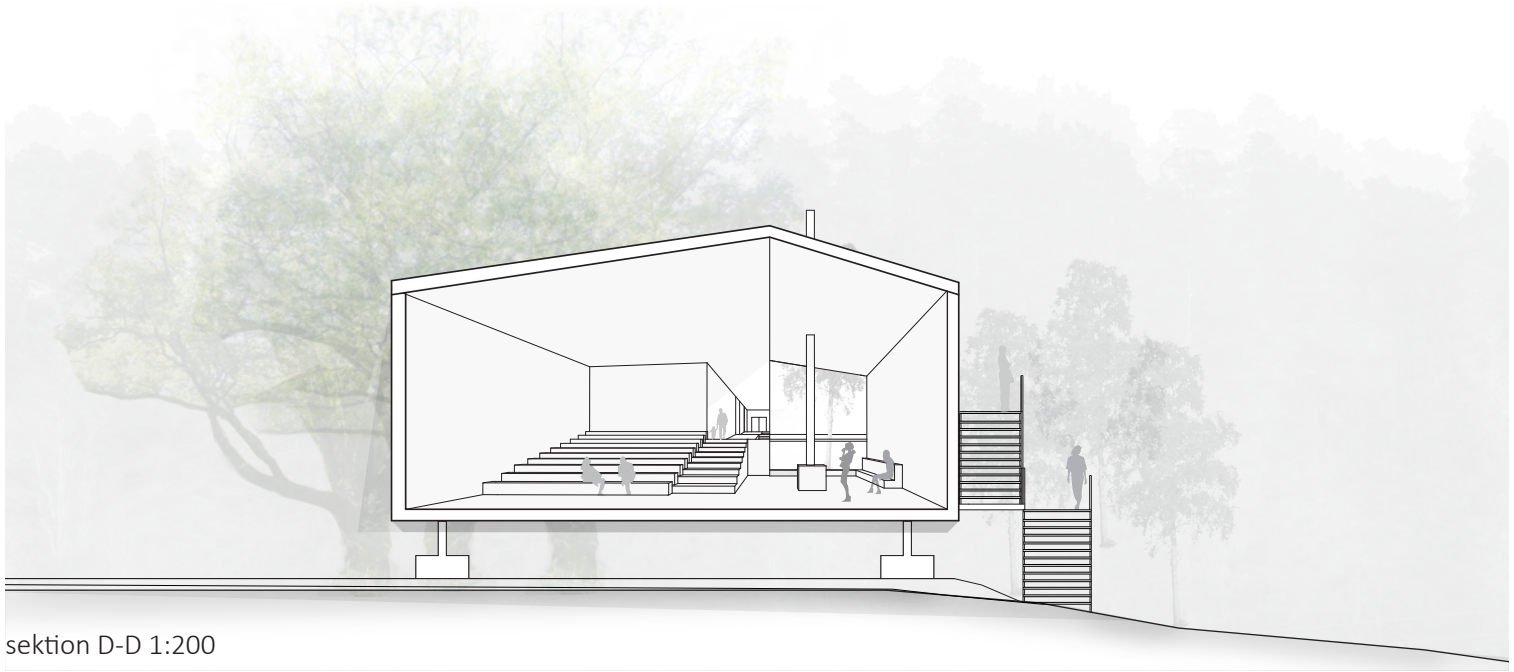

sektion D-D 1:200

Entréhall / Samlingsplats

Interiör materialpalett

Akvarier av natur

Inifrån besökscentrat kan man se hur byggnaden omfamnar naturen. Härifrån ser det nästan ut som tre stycken akvarium av natur som går igenom byggnaden och som blir en levande del av utställningen. Akvarierna av natur påverkar också siktlinjer genom byggnaden och ger en känsla av att man rör sig succesivt ner mot utsikten. Från utsidan däremot så når man dessa rum genom att följa utomhusutställningen. Upplevelsen utifrån blir istället som att man befinner sig i en inramad del av biosfären, där man kommer i ögonhöjd med trädkronorna och samtidigt kan titta ner på den inramade ekbacken. Akvarierna är också placerade så att man kan se in till den utställning som pågår inne i huset om man t.ex. skulle komma till platsen när resten av byggnaden är stängd. En vision är att det aldrig ska kännas förgäves att komma till besökscentret. Ena glasväggen till akvarierna kan öppnas upp helt när vädret tillåter och ger då en ännu mer intensiv känsla av att naturen växer sig in i byggnaden. Ett av akvarierna är framför allt ämnat för utomhusworkshop och kan då öppnas upp mot utställningen och workshopen inomhus. Interiört får insidan av massivträskivorna en vitlaserad ton. Material och färg är medvetet diskreta och sparsamma för att naturen i akvarierna tydliga ska hamna i fokus och bidra med färg och livlighet.

Akvariet av natur från insidan, Vy från biblioteket

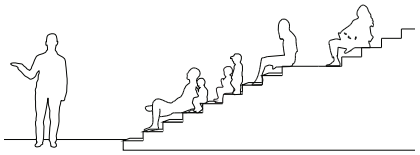

Trappan:
Stora möten och spontana möten,
Sagostunder och föreläsningar.

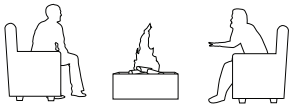

Eldstaden:
Spontana möten, för folk som
vill nätverka eller socialisera

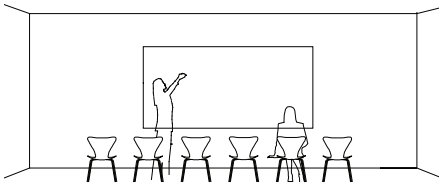

Konferensrummet:
Plats för mindre möten och
grupparbeten.

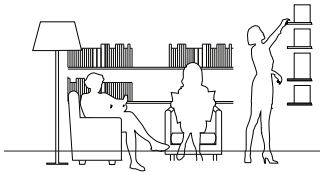

Biblioteket:
Mötestorg där besökare och
anställda integrera

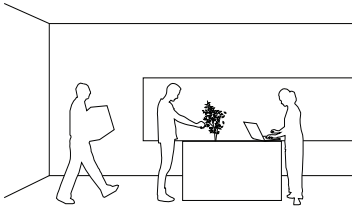

Workshopen:
Mötestorg där besökare och
anställda kan integrera

Olika typer av möten

När man har promenerat genom hela byggnaden så kommer man tillslut till det stora öppna rummet som har en panoramavy över Vättern och Visingsö. Här utnyttjas nivåskillnaden för att skapa en stor trappa som också kan fungera som en läktare i rummet. Det är i detta rum som de större mötena får ta plats, med Biosfärområdets landskap som en bakgrund. Det ska vara tydligt att se vad det är man har samlats för att prata om och vad man arbetar för att bevara och utveckla. Läktaren ska dels vara en plats för möten men också en plats där man kan slå sig ner med sitt kaffe för att beskåda utsikten. I detta stora rum finns det också en eldstad där man kan samlas kring. Runt elden kan mer spontana och informella möten äga rum. Besökscentret ska vara en plats som inspirerar till många olika typer av möten och sammankomster, och i det mindre bibliotek där både besökare och de som arbetar i byggnaden kan söka information finns det möjlighet för nya möten att ta form. Byggnaden innefattar också en workshop där både besökare och de som arbetar kan utföra undersökningar och experiment. Detta rum blir på så vis också en typ av mötestorg. Workshopen är placerad så att den enkelt kan avskärmas eller flyta ut och bli en den av utställningen och på så vis bidra till en mer aktiv utställning. Byggnaden har också ett traditionellt konferensrum där mindre möten eller grupparbeten kan äga rum.

Läktaren i det stora rummet som används till de större mötena.

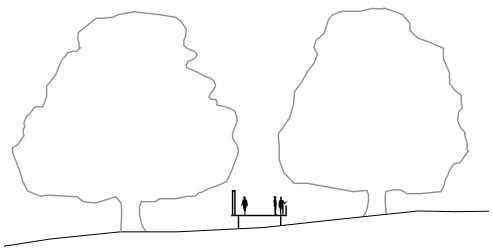

Promenaden till byggnaden är en del av utställningen

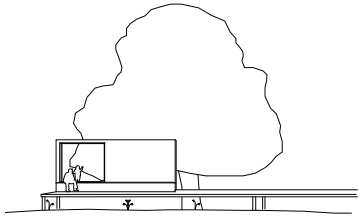

Stora delar av utställningen placeras ut i landskapet

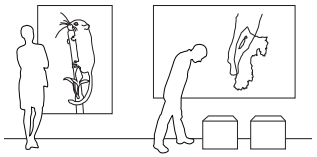

Permanent utställning inne i byggnaden

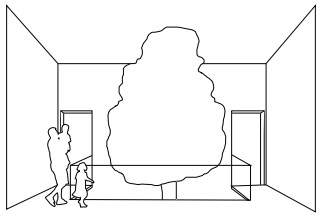

Schakten av natur kommer in och blir en del av utställningen

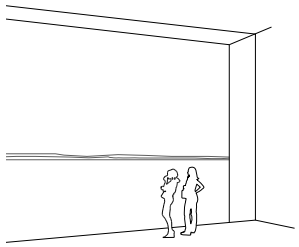

Utställnig och omgivning ska kännas integrerade

En föränderlig och levande byggnad

Under ett besök till Östra Vätterbranterna besökscentrum får man uppleva en föränderlig utställning. Den börjar likt en promenad ute i naturen och fortsätter sedan in i byggnaden där istället naturen får komma in och bli en del av utställningen. Det är en livfull och varierande utställning som också integrerar med vissa mötesplatser i byggnaden för att på så vis bli mer aktiv. Byggnaden låter sig utforskas och uppmuntrar besökare till att vilja ge sig ut för att utforska och undersöka omgivningen. Byggnadens utformning stödjer en verksamhet som arbetar både med att bevara, utveckla och stödja Östra Vätterbranterna.

Utsikt över Vättern och Visingsö, Vy från det stora samlingsrummet

Processen

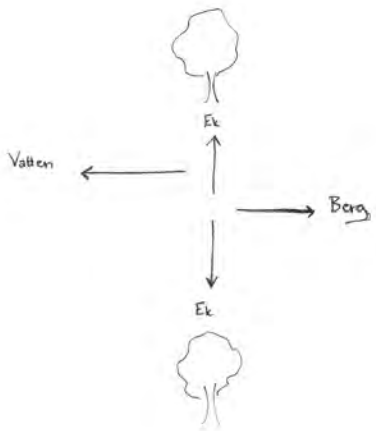

Byggnadens placering i förhållande till omgivningen

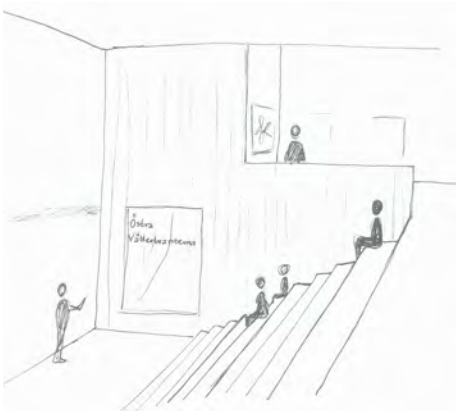

Läktaren där stora möten får ta plats

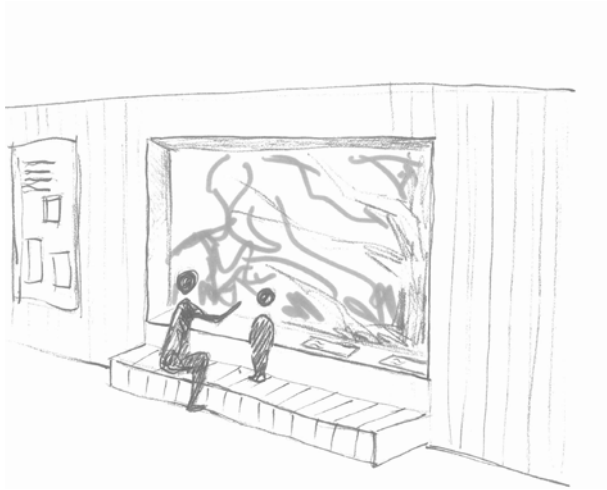

Omgivningen som en del av utställningen

Tidiga idéer och skisser

Mina första skisser på besökscentret handlar om hur byggnaden ska kunna fungera som en mötesplats men också om hur den ska kunna integrera med landskapet. Jag funderade också tidigt på hur naturen skulle kunna bli en aktiv del av utställningen. Jag hade tidigt funderingar om att jag ville att byggnaden skulle bli en del i ett större sammanhang och att jag ville sudda ut gränsen mellan inne och ute. Många olika tankar och idéer ledde sedan vidare till de tre stycken designpunkter som jag sedan har arbetade utifrån vad gäller formspråket på byggnaden. Under processen har jag arbetade mycket med att bygga fysiska modeller för att undersöka och utveckla kvaliteter vad gäller dessa tre punkter. Genom att skissa i fysiska modeller kunde jag studera ljusinsläpp, siktlinjer, rymd och volym.

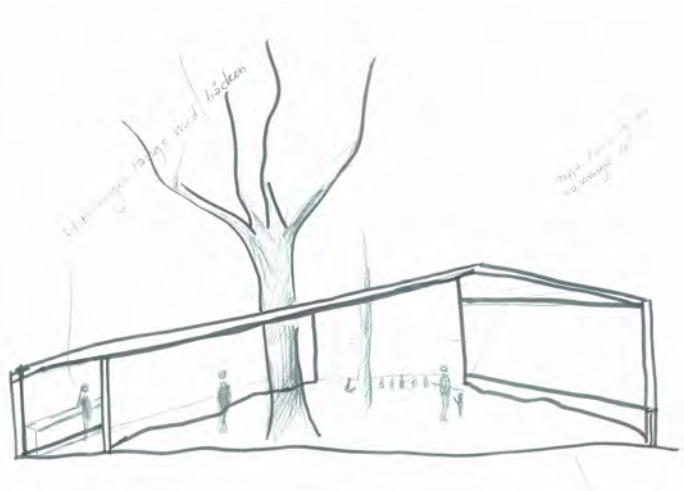

Naturen får komma in i byggnaden

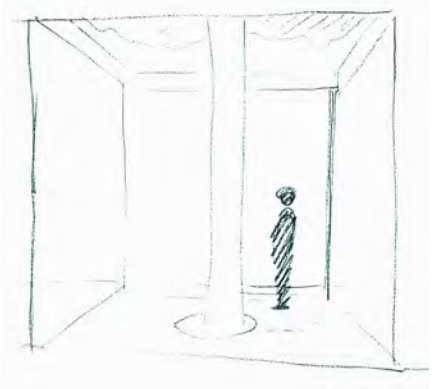

Rama in ett träd

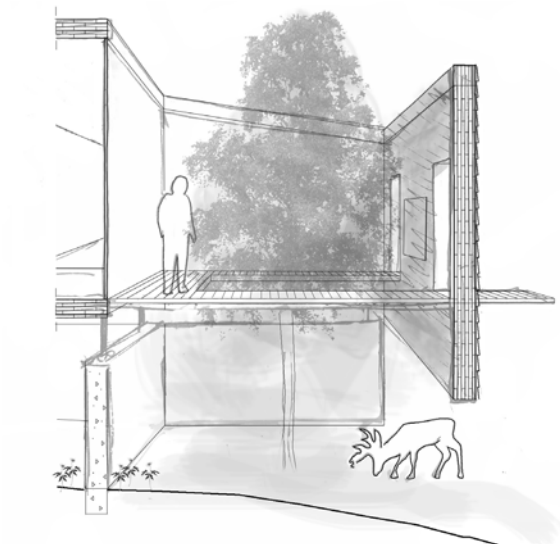

Akvarium av natur

Fysiska modeller- Process och presentation

Landskapsmodell 1:1000
Genom att arbeta med denna modell fick jag en bra uppfattning om tomten som helhet. Byggnadens placering kan specificeras tydligare och jag får en bra uppfattning om kontrasten mellan de olika naturzonerna på tomten.

Byggnad och omgivande landksap 1:200
Genom att arbeta med denna modell kan jag studera byggnadens möten med marken. Jag förstå nivåskillnaderna på tomten bättre och uppfatta hur volymen påverkas av det. Jag får också en bättre förståelse för hus huset passar in i den omgivande miljön.

Byggnad 1:50
Genom att arbeta med denna modell får jag en bra uppfattnign och rummens storek och jag får en känsla av den rymd som skapas interiört i byggnadenn. Modellen byggs också för att användas till att fotografera och för att framställa perspektiv. Byggnaden ger en bra förståelse för ljus och rymd.

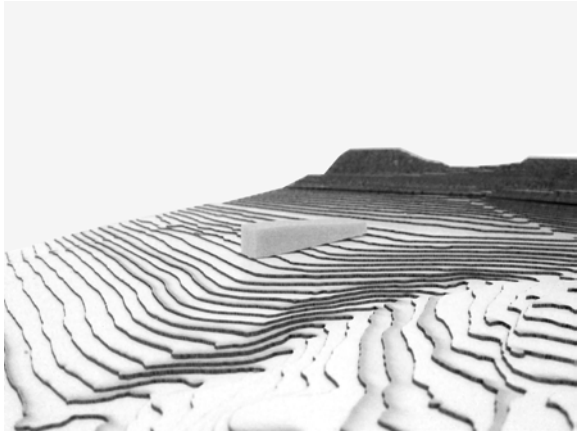
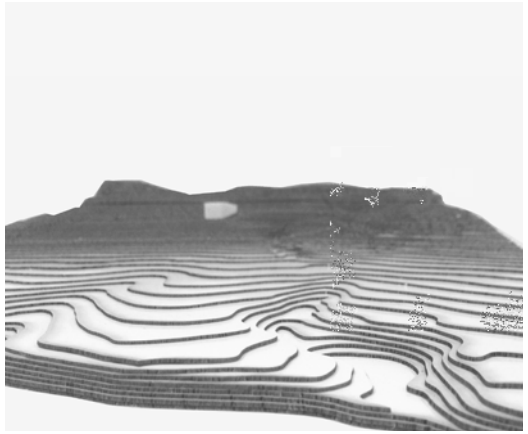
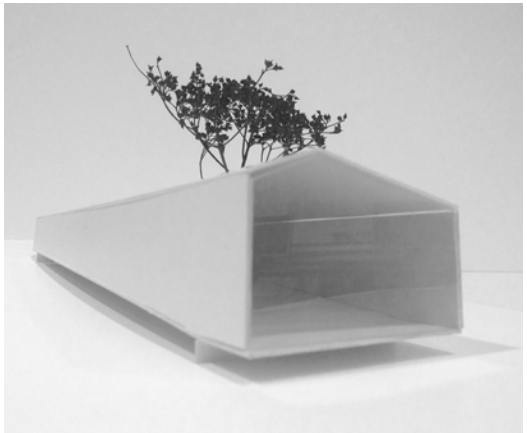
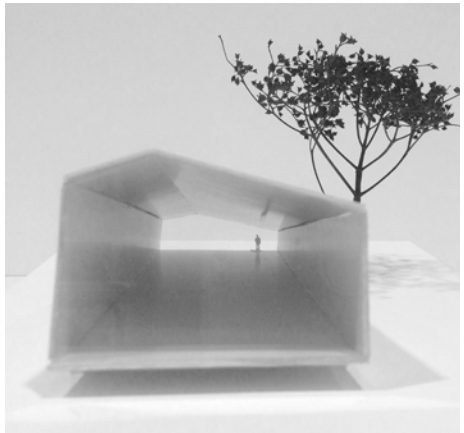

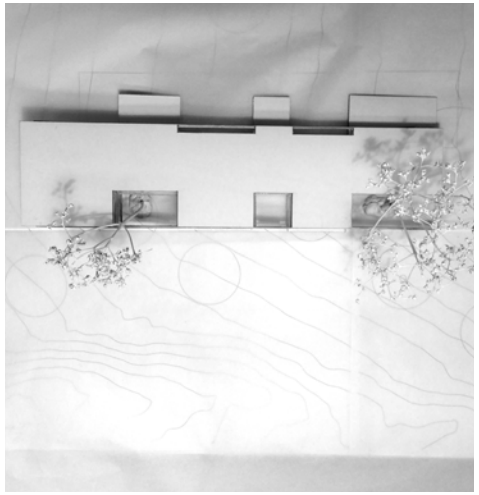
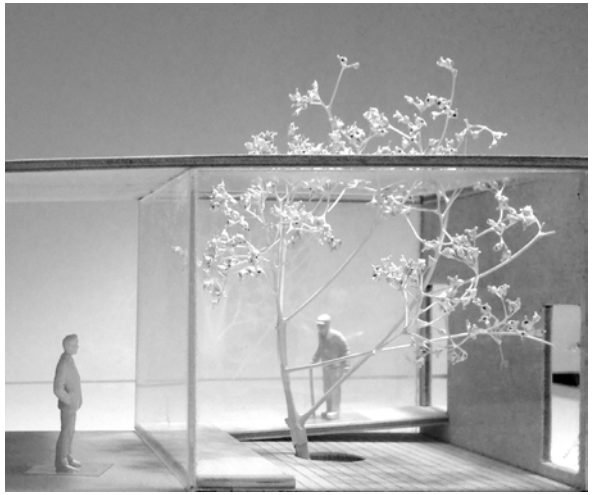

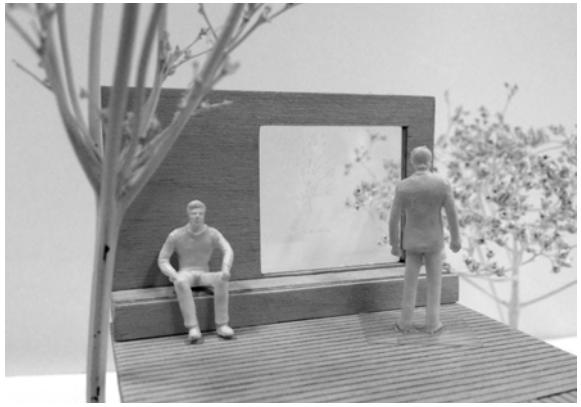
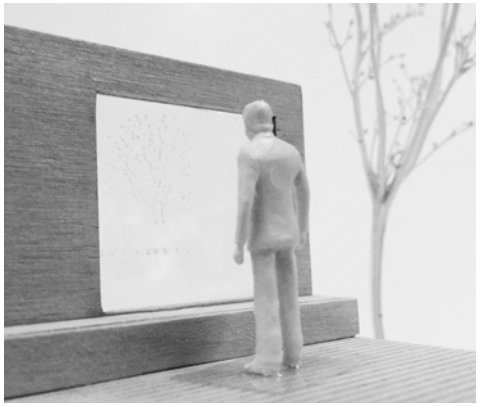
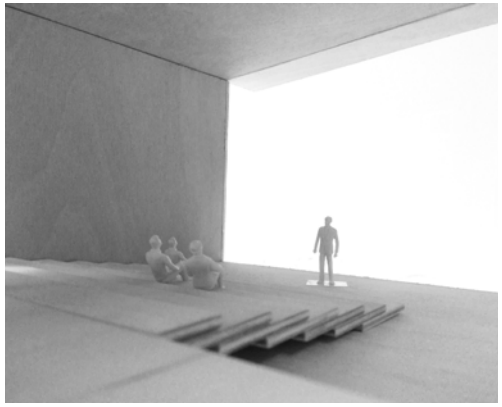

Foton på skissmodeller

Referenser och inspiration

Jag har studerat flera projekt när det kommer till samspelet mellan omgivning och byggnad. Sou Fujimotos projekt House n och Sverre Fehns Pavilion i Venedig är båda exempel på hur man kan låta byggnad och träd mötas. I Sou Fujimotos hus kan man säga att byggnaden stänger inne träden i volymen och I Sverre Fehns Pavillion sker mötet ganska dramatiskt då träden skär rakt igenom taket. Jag ville att mötet mellan min byggnad och växtligheten skulle ske mer ödmjukt genom att låta byggnaden omfamna naturen på ett vackert sätt och låta byggnaden formas sig efter träden. Jag har också studerat Le Corbusier hus Villa le lac och Snøhettas Wild reindeer center Pavillion för att finna inspiration i hur man kan förhålla sig till inramningar av vyer. I båda dessa fall kan man se tydliga kontraser där Le Corbusier placerar en mur ute i naturen och gör ett hål för att skapa ett fönster och rama in en del av den omgivning som man står i. Snøhettas Wild reindeer center Pavillion riktar sig helt ut mot den stora panaramavy som många kommer för att beskåda. För att få en bättre uppfattning om hur besökscentrets verksamhet skulle kunna fungera så har jag också besökt flera naturum i landet för att förstå hur några av dessa verksamheter arbetar.

Referensprojekt

2.Sverre Fehn, Pavillion venice
3.Sou Fujimoto, House n
4.Le corbusier, Villa le lac
5.Snøhetta, Pavillion

Studiebesök

Viktoriahuset
Naturum Tåkern,
Naturum Stendörren
Naturum Stora mossen
Urnatur (tursistanläggning i Ödeshög)

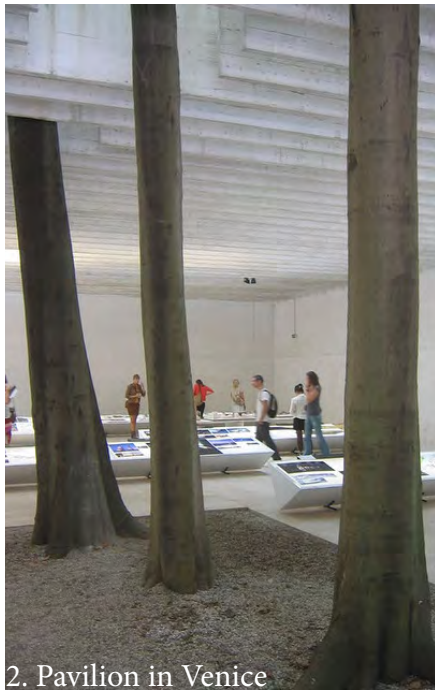
2. Pavilion in Venice

3. House N

4. Villa le lac

5. Pavillion

Naturum Stora mosse

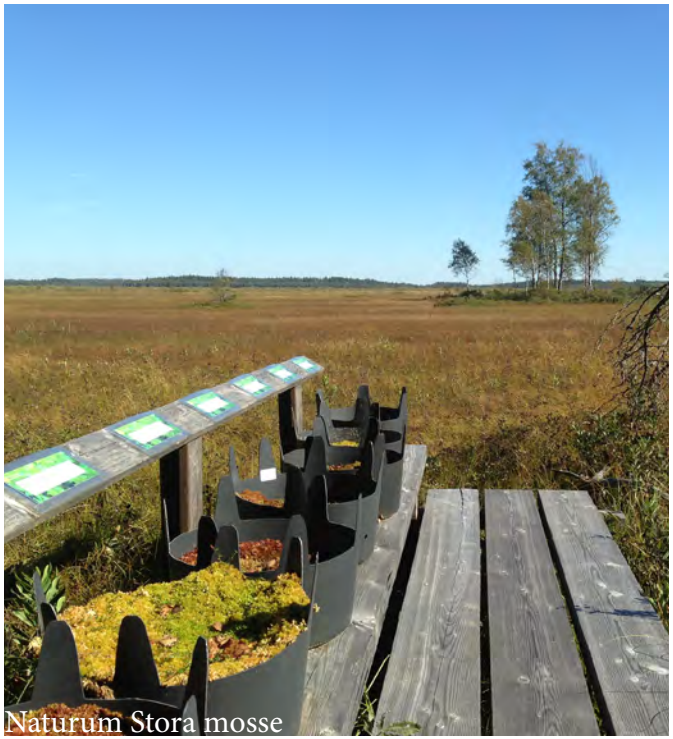
Naturum Stora mosse

Urnatur

Sammanfattning

Under ett besök till Östra Vätterbranterna besökscentrum får man uppleva en föränderlig utställning. Den börjar likt en promenad ute i naturen och fortsätter sedan in i byggnaden där istället naturen får komma in och bli en del av utställningen. Det är en livfull och varierande byggnad som integrerar mötesplatser med utställning. Byggnaden låter sig utforskas och uppmuntrar också besökare till att vilja ge sig ut för att fortsätta att utforska och undersöka omgivningen. Byggnadens utsformning stödjer en verksamhet som arbetar både med att bevara, utveckla och stödja Östra Vätterbranterna Biosfärområde.

Foto: presentationsmodell

Källor

Böcker:

Thinking Architecture	Peter Zumthor
The eyes of the skin	Juhani Pallasma
Sveriges naturum	Tomas Lauri, Mark Isitt, Claes Caldenby
En underbar fredag	Roger Olsson

Examensarbete:
Funktionskrav vid utformning av besöksanläggningar inom biosfärområden
Andrea Fransson, Victoria Theande

Bilder

1. http://www.unesco.se/Uploads/Images/1088.bmp
2. 266120660_150da968c2_z
3. 6153249084_2feda8744f_z
4. 7865383832_077d1bf59f_b

Övriga bilder
Fotograf: Kristina Ladåker